

Research Paper

Analysis of the Main Components of Sociocultural Approaches in Urban Development (A Case Study: Isfahan City)

Masoud Taghvaei^{*1} , Fatemeh Ghasemi Alviri²

¹ Professor, Department of Geography and Urban Planning, Faculty of Geographical Sciences and planning, University of Isfahan, Isfahan, Iran.

² M.A. Department of Geography and Urban Planning, Faculty of Geographical Sciences and Planning, University of Isfahan, Iran.

[10.22080/usfs.2024.24621.2319](https://doi.org/10.22080/usfs.2024.24621.2319)**Received:**

December 10, 2023

Accepted:

April 21, 2024

Available online:

November 30, 2024

Keywords:

Social justice, vitality, social development, cultural development

Abstract

Cities are always dynamic and changing over time; following the strengthening of cities, sociocultural issues such as development, vitality, social justice, etc., have been raised in cities. Therefore, the aim of this research is to analyze the main components of sociocultural approaches to urban development in Isfahan city. This study is developmental-applicative in terms of purpose and descriptive-analytical in terms of nature. Data were collected from documentary-library and field methods (questionnaire). The studied communities were trustees and experts, and the sample size of experts and trustees was determined and completed using the snowball method of 50 and 62 questionnaires. Data were analyzed using EXCELE, GIS software and SWARA, BWM, ANP, and Scalogram techniques. The results show that in the Swara technique, environmental protection with 0.1798, sense of belonging to the city with 0.1831, organizing leisure time with 0.1826, insurance and recreation with 0.1829, locating emergency relief centers with 0.1824, and organizing people communication with officials with 0.1828 have gained the most weight among other indicators. Also, the social dimension with a weight of 0.4000 is ranked first according to the results of the BWM technique. According to the results of the ANP technique, regions 15, 14, 13, 11, 7, 2, and 9 are less developed than other regions. Based on the results of the scalogram technique, the areas of Isfahan are categorized into five levels, from very rich to very deprived. Regions 7, 14, 15, 2, 9, and 11 have also been placed at the deprived to very deprived level. Therefore, it showed the necessity of the managers and officials of urban planning and development to prioritize areas 7, 14, 13, 15, 2, 9, and 11.

Copyright © 2024 The Authors. Published by University of Mazandaran. This work is published as an open access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution 4.0 License (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc/4>). Non-commercial uses of the work are permitted, provided the original work is properly cited.

***Corresponding Author:** Masoud Taghvaei

Address: Department of Urban Planning, Faculty of Geographical Sciences and planning, University of Isfahan, Iran

Tel: 09133273643

Email: m.taghvaei@geo.ui.ac.ir

1. Introduction

Today, the rate of urbanization has increased to 55.3%. Meeting the basic needs of the growing urban population while ensuring the integrity of vital ecosystems, dealing with climate change, and promoting economic productivity and social inclusion is one of the major challenges of our time. Most development and environmental projects often focus on the distribution of benefits while paying less attention to the more complex issues of socio-political discrimination and unequal participation. Considering the problems faced by the cities and the conditions that have arisen in the world, many measures have been taken in the field of sociocultural development. However, it should be noted that the development of every city depends on its citizens and facilities. Due to the importance of the subject under study, the present research first determined the importance of the indicators and criteria under study. Then, based on the criteria and sub-criteria of the study, the fifteen districts of Isfahan city were prioritized and determined in terms of sociocultural development. Finally, the areas of Isfahan city were stratified according to the level of sociocultural facilities and services according to five levels, from very rich to very deprived.

2. Research Methodology

This research is developmental-applicative in terms of purpose, and descriptive-analytical and causal in terms of nature. Information was collected through documentary library and field methods. The information was classified using various software such as EXCE, GIS, etc. Quantitative and qualitative techniques such as SWARA, BWM, ANP, and scalogram were also used to analyze this research. The goal was to obtain the

best strategies from the information gathered from different methods.

3. Research Findings

According to the results of the SWARA technique, Isfahan city has performed poorly in the field of indicators of different options as alternatives to chemical substances, learning from the experiences of other communities, providing consulting services, pricing structure of land and housing, preparing a comprehensive risk map, and gaining citizens' trust in officials. Therefore, while strengthening other indicators in the city of Isfahan, officials and planners should prioritize the mentioned indicators. Also, based on the results of the BWM technique, urban planners and designers, in addition to prioritizing economic criteria, should provide the basis for the growth of the city in other discussed criteria (cultural, physical, environmental, management-political, and social). Based on the results of the ANP model, it was found that there is no balance between the regions of Isfahan in terms of sociocultural development, and regions 15, 14, 13, 11, 7, 2, and 9 are less developed than other regions. According to the results of the scalogram technique, 40% of the 15 regions under study are under deprived and very deprived levels

4. Conclusion

Urban planners, in different periods of time, consider the evaluation of the development of cities to be one of the most important factors for organizing the situation of cities and creating stability. Therefore, the present research examining the components of development in Isfahan city indicates that based on the results of SWARA, BWM, ANP, and Scalogram techniques, criteria and sub-criteria in urban areas have different

importance weights. City officials and planners should consider this issue and prioritize areas 7, 14, 13, 15, 2, 9 and 11.

Funding

There is no funding support.

Authors' Contribution

The authors contributed equally to the conceptualization and writing of the article. All of the authors approved the

content of the manuscript and agreed on all aspects of the work.

Conflict of Interest

The authors declared no conflict of interest.

Acknowledgments

We are grateful to all the persons for scientific consulting in this paper.

علمی پژوهشی

تحلیل مولفه های اصلی رویکرد های اجتماعی- فرهنگی در توسعه شهری مطالعه موردی: شهر اصفهان

مسعود تقوایی^۱ ID، فاطمه قاسمی الوری^۲ ID

^۱ استاد، گروه جغرافیا و برنامه ریزی شهری، دانشکده علوم جغرافیایی و برنامه ریزی، دانشگاه اصفهان، اصفهان، ایران.
^۲ کارشناس ارشد، گروه جغرافیا و برنامه ریزی شهری، دانشکده علوم جغرافیایی و برنامه ریزی، دانشگاه اصفهان، اصفهان، ایران.

[10.22080/usfs.2024.24621.2319](https://doi.org/10.22080/usfs.2024.24621.2319)

چکیده

افزایش روند شهرنشینی سبب بروز بحران های اجتماعی-فرهنگی بسیاری مانند: عدم عدالت اجتماعی، سطح پایین تعاملات اجتماعی، نبود سرزندگی و... در شهر ها شده است، شهر اصفهان با دارا بودن پیشینه غنی در زمینه اجتماعی-فرهنگی از این قاعده مستثنی نیست. لذا پژوهش حاضر با هدف تحلیل مولفه های اصلی رویکرد های اجتماعی- فرهنگی توسعه شهری در شهر اصفهان است، پژوهش از لحاظ هدف توسعه ای-کاربردی و از حیث ماهیت توصیفی-تحلیلی است، داده و اطلاعات از روش اسنادی-کتابخانه ای و میدانی (پرسشنامه) گردآوری شده، جوامع مورد مطالعه متولیان و کارشناسان هستند که حجم نمونه کارشناسان و متولیان به روش گلوله برفی ۵۰ و ۶۲ پرسشنامه تعیین و تکمیل گردید. به علاوه با استفاده از نرم افزار های GIS، EXCELE و تکنیک های ANP، BWM، SWARA و اسکالوگرام به تجزیه و تحلیل پرداخته شده و نتایج نشان می دهد که در تکنیک SWARA حفاظت از محیط زیست با ۱۷۹۸/۰، حس تعلق به شهر با ۱۸۳۱/۰، ساماندهی اوقات فراغت با ۱۸۲۶/۰، بیمه و بازنشستگی با ۱۸۲۹/۰، مکان یابی مراکز امداد اضطراری با ۱۸۲۴/۰، و ساماندهی ارتباط مردم با مسئولین با ۱۸۲۸/۰ بیشترین وزن را کسب نموده اند و همچنین با توجه به نتایج تکنیک BWM، بعد اجتماعی با وزن ۴۰۰۰/۰، در رتبه اول قرار دارد و نتایج تکنیک ANP نشان می دهد مناطق ۱۵، ۱۴، ۱۳، ۱۱، ۷، ۲ و ۹ نسبت به سایر مناطق از توسعه کمتری برخوردار هستند. بر اساس نتایج حاصل از تکنیک اسکالوگرام مناطق اصفهان در پنج سطح از بسیار برخوردار تا بسیار محروم دسته بندی شده اند و مناطق ۷، ۱۴، ۱۵، ۲، ۹ و ۱۱ در سطح محروم تا بسیار محروم قرار گرفته است. لذا ضرورت این مسئله را نشان می دهد که مدیران و مسئولان برنامه ریزی و توسعه شهری مناطق ۷، ۱۴، ۱۳، ۱۵، ۲، ۹ و ۱۱ را در اولویت برنامه ریزی قرار دهند.

تاریخ دریافت:

۱۹ آذر ۱۴۰۲

تاریخ پذیرش:

۲ اردیبهشت ۱۴۰۳

تاریخ انتشار:

۱۰ آذر ۱۴۰۳

کلیدواژه ها:

عدالت اجتماعی، سرزندگی، توسعه اجتماعی، توسعه فرهنگی

* نویسنده مسئول: مسعود تقوایی

آدرس: استاد، گروه جغرافیا و برنامه ریزی شهری، دانشکده علوم جغرافیایی و برنامه ریزی، دانشگاه اصفهان، اصفهان، ایران.

تلفن: ۰۹۱۳۳۲۷۳۶۴۳

ایمیل: m.taghvaei@geo.ui.ac.ir

۱ مقدمه

۳۰ درصد از کل جمعیت جهان در سال ۱۹۵۰، شهرنشین بوده اند، امروزه میزان شهرنشینی به ۵۵/۳ درصد افزایش یافته است (Orejon-Sanchez, 2020). همچنین در حال حاضر، کل جهان، به ویژه آسیا، شهرنشینی سریعی را تجربه می کند (Jiang et al, 2022). و شهرنشینی به یکی از روند های اصلی توسعه جمعیت جهانی تبدیل شده است (Liu & Shi, 2022). لذا برآورده کردن نیاز های اساسی جمعیت شهری رو به افزایش در عین تضمین یکپارچگی اکوسیستم های حیاتی، رسیدگی به تغییر آب و هوا و ارتقا بهره وری اقتصادی و شمول اجتماعی یکی از چالش های عمده زمان ما است (M Kloppe & L Petretta, 2017). براساس تجزیه و تحلیل وضعیت کنونی محیط زیست در ده گزارش از باشگاه رم چنین نتیجه گرفته شد که یک بحران سیستماتیک دنیای مدرن، ناشی از گسترش علمی و تکنولوژیکی تمدن غربی است (Gabitov et al, 2014). با توجه به این مسئله که پس از جنگ جهانی دوم در مسائل بین المللی توسعه جایگاه ویژه ای پیدا کرده است (معصومی جهتلو و همکاران، ۲۰۲۲). و در سنتی ترین نگرش به فرآیند توسعه که مربوط به اواخر دهه ۱۹۴۰ تا اوایل دهه ۱۹۶۰ است، توسعه را در قالب توسعه اقتصادی و به معنای رشد ناخالص ملی مورد توجه قرار می دهد. در این دوره که همزمان با اوج گیری نهضت های استقلال طلبی و پایان دوره ی استعمار کهن می باشد، تمام سعی و کوشش دولت های تازه استقلال یافته و سازمان ها و دولت های عامل و پشتیبان کمک های بین المللی برای توسعه، معطوف به رشد اقتصادی است (سردار زهی و میری، ۲۰۲۱). همچنین توسعه از پیچیدگی امروزی به دور بود و تنها الگویی برای حرکت مختلف برای نیل به رشد اقتصادی بالا به ویژه کشور های توسعه یافته جهان

شامل کشور های اروپای غربی و امریکای شمالی بود که اکثریت مردم آنجا از استاندارد های بالای زندگی برخوردار بودند (قدوسی، ۳، ۲۰۱۹). اما امروزه توسعه با جنبه های حیات اجتماعی، همچون انسان، فرهنگ، هنر، عدالت و... نیز مرتبط است (دولتخواه اجیر لو و همکاران، ۴، ۲۰۲۱). پایداری و توسعه پایدار در حال حاضر، به عنوان مسائل مهم جامعه در نظر گرفته می شوند، که اغلب در اثبات اثربخشی آن در سطح جهانی شکست خورده اند. لذا توسعه پایدار باید در فرهنگ ریشه داشته باشد و با ارزش های آن همسو باشد (Dhar et al, 2021). به این دلیل که اغلب پروژه های توسعه و محیط زیست اغلب بر توزیع منافع تمرکز می کنند در حالی که توجه کمتری به مسائل پیچیده تر تبعیض اجتماعی - سیاسی و مشارکت نابرابر می شود. با تشخیص چنین رویکرد های جزئی و ناکافی به عدالت، محققان مختلف عدالت محیطی ماهیت مرتبط این سه بعد را برجسته کرده اند و بر اهمیت ارتباط تاکید کرده اند (Satyal et al, 2020). شاخص های پایداری به همان اندازه مهم هستند که نشان دهنده ارزش های اجتماعی و اکولوژیکی باشند که اغلب نادیده گرفته می شوند. بنابراین، دستاورد های امیدوار کننده در زمینه پایداری اجتماعی هنوز هم سوال برانگیز هستند. شکاف بزرگی بین شاخص های اجتماعی برای کشور های مختلف وجود دارد و آستانه اجتماعی هنوز توسط بسیاری از کشور ها برآورده نشده است (ال والی^۵ و همکاران، ۲۰۲۱). در حقیقت هر چند شهرنشینی در ایران در طول دهه های گذشته با رشد قابل توجهی همراه بوده اما از مشکلات و پیامدهای منفی نیز به دور نبوده است. بخشی از این مشکلات حاصل عدم توجه کافی به بعد اجتماعی- فرهنگی زندگی شهری است. همراه نمودن توسعه اجتماعی- فرهنگی و شهر از موضوعات پیچیده و در عین حال قابل تامل است (یسری^۶ و همکاران، ۲۰۱۷). از این رو روش های

⁴ Dolatkah Ajirlu

⁵ El Wali

⁶ Yasri

¹ Masoumi Jantalou

² Sardar Zahi & Miri

³ Ghodousi

اصفهان به رفع مسائل و مشکلات موجود بپردازد و از بروز مشکلات آتی جلوگیری نماید. با توجه به اهمیت موضوع مورد مطالعه، در پژوهش حاضر ابتدا میزان اهمیت شاخص ها و معیار های مورد مطالعه تعیین شده، سپس بر اساس معیار ها و زیر معیار های مورد مطالعه به اولویت بندی و تعیین جایگاه مناطق پانزده گانه شهر اصفهان از نظر توسعه اجتماعی- فرهنگی پرداخته شد، در نهایت مناطق شهر اصفهان از نظر میزان برخورداری از امکانات و خدمات اجتماعی- فرهنگی طبق پنج سطح از بسیار برخوردار تا بسیار محروم سطح بندی شده است.

۲ مبانی نظری

شهر موجود زنده ای است که برای ادامه حیات به سرزندگی و نشاط نیاز مند می باشد (سعیدی^۲ و همکاران، ۲۰۲۰). (یونسکو) اعلام کرده بود که فرهنگ باید در قلب سیاست های توسعه پایدار باشد و میراث فرهنگی (CH) به دستور کار توسعه پایدار معرفی شد. پس از آن، در نوامبر ۲۰۱۵، بیستمین مجمع عمومی احزاب ایالات متحده در میراث جهانی کنوانسیون سیاستی را در مورد ادغام چشم انداز توسعه پایدار در فرآیند های کنوانسیون میراث جهانی اتخاذ کرد. یونسکو پس از آن برنامه فرهنگ توسعه پایدار شهری را آغاز کرد (Xiao, 2018). اولین طرح عملی برای انتقال به پایداری در کنفرانس سال ۱۹۹۲ سازمان ملل متحد درباره زمین و توسعه در ریو دو ژانیرو، برزیل به عنوان دستور کار ۲۱ معرفی شد. نیاز اساسی آن گذار به ارزش های مادی کم تر و سبک زندگی بود. بعد ها اجلاس جهانی توسعه اجتماعی ۲۰۰۵ اهداف توسعه پایدار را شناسایی کرد: توسعه اقتصادی، توسعه اجتماعی و حفاظت از محیط زیست. این ها به عنوان سه ستون پایداری شناخته می شوند (Liu, 2017). می توان دهه ۱۹۹۰ را عصر گذار به برنامه ریزی اجتماعی مد نظر قرار داد. پسوند «اجتماعی» بر مفاد برنامه ریزی می

نوینی از برنامه ها را نیازمند است که رشد و توسعه شایسته و پایدار را پدید آورد (محمدی استاد کلایه^۱ و همکاران، ۲۰۱۶). با توجه به مشکلات پیش روی شهر ها و جهت مقابله با این شرایطی که در جهان به وجود آمده است در زمینه توسعه اجتماعی - فرهنگی درون شهر اقدامات بسیاری صورت گرفته است اما با توجه به این مسئله که هر شهری بسته به شهروندان و امکاناتی که در اختیار دارد شیوه متفاوتی برای توسعه می طلبد. اصفهان با دارا بودن پیشینه فرهنگی غنی امروزه دارای مسائل و مشکلاتی می باشد که تا حدودی ریشه مسائل و مشکلات موجود در آن را باید عمدتاً در ضعف توسعه اجتماعی- فرهنگی در شهر اصفهان جستجو نمود و نباید تنها این مشکلات موجود را به عوامل ساختاری کلان نسبت داده شود. علاوه بر این افزایش بی رویه جمعیت شهر اصفهان در طی چندین سال گذشته که ناشی از مهاجرت بی رویه از شهر و روستا های اطراف بوده است، سبب عدم توازن سطح ارائه خدمات اجتماعی- فرهنگی با میزان جمعیت شده، این سطح نامتوازن سبب بروز مسائل و مشکلات اجتماعی- فرهنگی فراوانی در سطح شهر اصفهان از قبیل: کاهش عدالت اجتماعی، تعاملات اجتماعی کار آمد، سرزندگی و... شده است. لذا برای ارتقای سطح فرهنگ و جامعه در شهر اصفهان دستیابی به یک دیدگاه اجمالی از وضعیت برخورداری مناطق لازم و ضروری است به جهت این که متناسب با وضعیت هر منطقه پیشنهادات و راهکار های مناسبی در راستای توسعه اجتماعی- فرهنگی شهر اصفهان ارائه گردد. چون که دستیابی به یک دیدگاه مناسب در زمینه توسعه اجتماعی- فرهنگی متناسب با فرهنگ و جامعه شهر اصفهان باعث می شود، برنامه ریزان و مسئولان شهری جهت ارتقای عدالت، تعاملات اجتماعی، سرزندگی و... به ابزاری قدرتمند دست یابند. به همین جهت این پژوهش درصدد آن است تا با ارائه الگویی مناسب از توسعه اجتماعی- فرهنگی در شهر

² Saeedi¹ Mohammadi Ostad Kalaye

تقوایی و همکاران^۶، ۲۰۱۸). توانایی زندگی در جامعه به عنوان یک عضو برابر به عنوان یک پایه و اساس اخلاقی برای حق قانونی انسان برای زندگی مستقل و مشمول شدن در جامعه به یکی از دغدغه های اصلی در حقوق افراد معلول، سلامت روانی، اصول اخلاقی و قانون بین المللی حقوق بشر که از حق و توانایی یک شخص برای زندگی در یک جامعه به عنوان یک عضو برابر محافظت و تحقق می بخشد. این حق به وضوح در ماده ۱۹ از CRPD^۸ به عنوان حق زندگی مستقل و مشمول شدن در جامعه بیان شده (Bannister & Venkatapuram, 2020). در معاهدات بین المللی حقوق بشر که تبعیض را منع می کنند، لیستی غیر جامع از افرادی که تبعیض، محرومیت، ظلم و ستم و ضرر را تجربه می کنند، فراهم می کند. ویژگی هایی که چنین افرادی دارند شامل جنسیت، سن، قومیت، نژاد، رنگ، زبان، مذهب، سیاسی یا دیگر عقاید، منشا ملی یا اجتماعی، اموال، تولد و معلولیت در میان دیگران است (Krupiy, 2020). این تحولات توجه را به مسائل پایداری اجتماعی، مانند حقوق طبقه متوسط در رابطه با حقوق فقرا معطوف کرده است (Minoia & Jokela, 2022). به عبارت دیگر، نحوه احساس و رفتار افراد در محیط های اجتماعی به شدت با قضاوت در مورد عدالت و بی عدالتی شکل می گیرد (Tyler & Smith, 1995). از این رو به عنوان فرآیندی فرهنگی و اجتماعی برای دستیابی به توسعه شهری پایدار و فراگیر به جای نتایج ایستا در نظر گرفته می شود (Lee et al, 2023).

۲٫۲ نظریه سرزندگی شهری:

شهر ها همانند مهمترین ثمرات سیاسی، تکنولوژیکی، هنری، فرهنگی و اجتماعی انسان محسوب می شوند. از این رو توجه به آسایش روانی و جسمانی انسان دارای اهمیت است. توسعه شهر

تواند بر نحوه برنامه ریزی، اهداف برنامه ریزی و یا گستره برنامه ریزی اشاره داشته باشد (امیدی^۱، ۲۰۱۲). از آنجا که افراد فرصت های متفاوتی در نتیجه زندگی متفاوتی در مناطق تفکیک شده در یک شهر دارند (Krupiy, 2020). اما چالش های جهانی مانند جابجایی در ارتباط با جنگ، خشونت و فجایع زیست محیطی، فقر مداوم، نابرابری، تغییرات آب و هوایی، و اخیراً، پاندمی کوید ۱۹ (McWhirter & McWha-Hermann, 2020). گسترش شهر نشینی و سیر رو به رشد آسیب های اجتماعی در فضا های شهری ضرورت اهمیت بر توجه روز افزون نسبت به کیفیت سرزندگی را نشان می دهد (سعیدی و همکاران^۲، ۲۰۲۰).

۲٫۱ بحث و بررسی ارتباط عدالت اجتماعی با توسعه اجتماعی-فرهنگی:

امروزه مبحث عدالت اجتماعی تحت عنوان ضرورت شکل گیری توسعه پایدار به شکل یک رویکرد درآمده است (نکویی^۳ و همکاران، ۲۰۱۹). هادر^۴ بر این باور است نظر به اینکه رهیافت اصلی توسعه، بر طرف نمودن همه نابرابری های اجتماع است، بهترین مفاد برای توسعه، رشد همگام با عدالت اجتماعی است (علیان^۵ و همکاران، ۲۰۱۷). هر نوع برنامه ریزی شهری که مبنی بر عدالت اجتماعی در شهر باشد، بایستی بتواند هم در پراکنش نیاز ها، منافع عمومی و شایستگی و هم در تخصیص آن ها کار آمد باشد (پور احمد^۵ و همکاران، ۲۰۱۴). محتوا و کارکرد عدالت اجتماعی از اواخر دهه ی ۱۹۶۰ وارد ادبیات جغرافیایی شد و سریع مورد نگرورزی جغرافیدانان قرار گرفت. دیوید هاروی در کتاب «عدالت اجتماعی و شهر» مفهوم عدالت اجتماعی را کمک به منافع عمومی، اختصاص عادلانه منابع و بر طرف کردن نیاز های اساسی مردم به کار برد (

^۶ Pour Ahmad

^۷ Taghvaei

^۸ Convention on the Right of People with Disabilities

^۱ Omid

^۲ Saeedi

^۳ Nekoi

^۴ Hadder

^۵ Alian

(مصلی نژاد^۵ و همکاران، ۲۰۱۸). بدین جهت می توان اذعان نمود که سرزندگی شهری مفهومی انتزاعی مرتبط با توسعه شهری است (Zhang et al, 2022).

۲،۳ ارتباط تعاملات اجتماعی- فرهنگی با سرزندگی شهر

سرزندگی شهری، محرک اصلی توسعه شهری است (Shi et al, 2021). در تعریف مونتهگومری (۱۹۹۸)، به تعداد افراد داخل و اطراف خیابان (جریان عابران پیاده) در زمان های مختلف روز و شب، جذب امکانات، تعداد رویداد های فرهنگی و جشن ها در طول سال، حضور زندگی خیابانی فعال، و به طور کلی حدی که یک مکان احساس سرزنده یا زنده بودن می کند، اشاره می کند (Jalaladdini & Oktay, 2011). دی بویس باور دارد که سرزندگی شهری در رابطه با تعاملات اجتماعی در فضا های کالبدی بروز می یابد. لذا سرزندگی با توسعه و دگرگونی کارکرد ها کاملاً در پیوند است، بنابراین سرزندگی، به عنوان یک پدید شناختی - ادراکی، مفهومی شامل فضای شهری بوده که به فضا های با کیفیت، مناسب تر و خوشایند تر اشاره دارد که توانایی گزیش، گزینه های زیاد تری جهت فعالیت های اجتماعی و هم جایگزینی جهت داد و ستد های فرهنگی را در پی دارد (هدایت نژاد کاشی^۶ و همکاران، ۲۰۱۹). در دو دهه گذشته، علاقه زیادی به فرهنگ به عنوان یک منبع اصلی برای تغییر شهری ثبت شده است. همچنین استدلال شده است که فرهنگ یک بخش سازنده از هویت محلی و کیفیت زندگی و همچنین یک بخش رقابتی در خود است. در میان سایر دلایل، این امر به این واقعیت مربوط می شود که فرهنگ چند بعدی است و حوزه های مختلف اقتصاد، جامعه و زندگی افراد را پوشش می دهد. اقدامات فرهنگ محور به یک رویکرد جامع نیاز دارد (Montalto et al, 2019).

های کنونی تماماً این مسئله را قربانی رشد و پیشرفت کالبدی آن نموده اند (خراسانی زاده^۱ و همکاران، ۲۰۲۰). بعد از قرن نوزدهم یک سازمان یافتگی اجتماعی هماهنگ با زمان کار و فعالیت صورت گرفت که به مرور همه رفتار های اجتماعی، خدمات اوقات فراغت و... را تحت تاثیر قرار داد و این زمان بندی رفتاری، دلیل به وجود آمدن احساس وسیع کارکردی و اجتماعی و احساس کمبود زمان است. این امر ضرورت زمان غروب و شب را مثل زمانی جهت فراغت و فعالیت های اجتماعی و فرهنگی بیان می کند (غضنفر پور^۲ و همکاران، ۲۰۱۹). علاوه بر این الکساندر (۱۹۶۸) مفهوم پیچیدگی سازمان یافته را مطرح کرد و آن را جنبه کلیدی ساخت سرزندگی شهری در نظر گرفت (Chen et al, 2023). بدین لحاظ یکی از مهمترین دغدغه ها در طراحی فضا های عمومی شهر، سرزنده بودن این مکان ها می باشد (نادریان^۳ و همکاران، ۲۰۱۹). محیط های شهری بسیار متنوع هستند (Montalto et al, 2019). از این رو سرزندگی، مفهومی است که نواحی شهری موفق را از سایر نواحی متمایز می کند که امکان تبادلات فرهنگی را دارند (Jalaladdini & Oktay, 2011). آنچه که بیش از هر اصلی یک شهر را از دیگر شهر ها و یک فضا را از دیگر فضا ها جدا می کند، میزان سرزندگی و حضور افراد در فضا های همگانی است عواملی چون فضای سبز، ایمنی، دسترسی، کاربری های موجود و به کارگیری عواملی که سبب خلق تصویر ذهنی در میان افراد شوند سبب ارتقا سرزندگی در فضا نیز می گردد (خوش اندام و صلواتیان^۴، ۲۰۲۰). بدین لحاظ برای نائل آمدن به شهری زنده و یا سرزندگی در محیط شهر، بایستی مکان ها و موقعیت هایی برای خلق تجربه های اثر بخش فراهم نمود. اساساً هیچ فضای کالبدی از دید مردم درست به نظر نمی رسد غیر از آن که فضای جامعه که با کنش ها و گروه های انسانی تعیین می شود قابل وفق باشد

⁴ Khoshandam & Salvatian

⁵ Moslinejad

⁶ Hedayatnejad Kashi

¹ Khorasanizadeh

² Ghazanfarpour

³ Naderian

۲،۴ پیشینه پژوهش

از آن ها در این پژوهش به شرح جدول ۱ ارائه می شود:

در زمینه توسعه اجتماعی- فرهنگی مطالعات خارجی و داخلی بسیاری صورت گرفته است که به تعدادی

جدول ۱ بررسی پیشینه پژوهش

نویسنده	موضوع	نتایج
-وی وی و کاولی ^۱ (۲۰۱۱)	توسعه پایدار مبتنی بر ریشه های فرهنگی: به عنوان مثال برنامه ریزی مفهومی اکوال یوآن از جویوی تایییوآن	براساس مفهوم "تمدن زیست محیطی" و همراه با برنامه ریزی مفهومی اکوال یوآن برای جویوی تایییوآن، شهری مانند تایییوآن را شرح خواهد داد که در مکانی قرار دارد که سرشار از فرهنگ سنتی چین است، اما مبنای اقتصادی ضعیفی دارد.
اسلیمین ^۲ (۲۰۱۲)	نقش و رابطه بین رهبری و پایداری توسعه برای رهایی اجتماعی، انسانی و فرهنگی	هدف پژوهش روشن ساختن نقش رهبری در توسعه پایدار است. همچنین بیان می کند اگر توسعه پایدار به معنای بیمه نسل های آینده در پیشرفت و تکامل باشد. رابطه بین رهبری و توسعه پایدار بسیار مهم است، زیرا هیچ توسعه ای بدون رهبری به خصوص در بعد اجتماعی، انسانی و فرهنگی وجود ندارد.
وانگ و شاو ^۳ (۲۰۱۸)	پیچیدگی توسعه همسایگی با تراکم بالا در چین: فقر، مقررات زدایی و چالش های پایداری اجتماعی	به بررسی فرایند هایی می پردازد که همسایگی HDSS و پیامد های اجتماعی بعدی این توسعه را شکل می دهند. تحلیل بر اساس اسناد و مصاحبه در مورد توسعه همسایگی در شهر شنژن انجام شده. با تجدید نظر در مبادلات پشت توسعه این همسایگی ها، نتیجه نقشه ای متنوع و منافع دینفعان مختلف را منعکس می کند و نشان می دهد که چگونه توجه ناکافی به ابعاد اجتماعی پایداری در توسعه شهری با تراکم بالای معاصر در مقیاس کوچک در چین داده می شود.
گوویندان ^۴ و همکاران (۲۰۲۱)	تنش های پایداری اجتماعی در زنجیره تامین چند لایه: مرور متون سیستماتیک به سمت توسعه چارچوب مفهومی	با هدف شناسایی محرک ها، مسائل، موانع، تنش ها، شیوه ها و عملکرد های مربوط به پایداری اجتماعی همچنین یک چارچوب مفهومی از پایداری اجتماعی را پیشنهاد می کند که مسائل، موانع، تنش ها، شیوه ها و عملکرد ها را به هم مرتبط می سازد. در نهایت، راه های تحقیقاتی آینده در زمینه پایداری اجتماعی مطرح شده اند.
ازکیا ^۵ و همکاران (۲۰۱۴)	بررسی سطح توسعه اجتماعی در تهران	با هدف بررسی توسعه اجتماعی در شهر تهران و با سنجش دو متغیر اصلی توسعه اجتماعی (سرمایه اجتماعی و کیفیت زندگی)، نوع مطالعه توصیفی- تبیینی و از نظر هدف کاربردی است. با استفاده از روش پیمایشی به گردآوری اطلاعات پرداخته و با استفاده از نرم افزار SPSS و آزمون های همبستگی پیرسون و رگرسیون چند متغیره به تجزیه و تحلیل اطلاعات پرداخته و نتایج بیانگر تاثیر بیشتر کیفیت زندگی نسبت بر سرمایه های اجتماعی در افزایش یا کاهش میزان توسعه اجتماعی این شهر تاکید دارد.

⁴ Govindan

⁵ Azkia

¹ Weiweia& Caoli

² Slimane

³ Wang& Shaw

با هدف تعیین موانع توسعه فرهنگی و بررسی نقش رسانه های جمعی در کاهش این موانع صورت گرفت و روش تحلیل محتوای کیفی، به صورت میدانی- کتابخانه ای به گرد آوری اطلاعات پرداخته اند. نتایج بیانگر این است که رسانه های جمعی، با توجه به کارکرد های تخصصی شان، از طریق تمرکز بیشتر بر موانع رفتاری، محیطی و تاریخی می توانند روند توسعه فرهنگی را بهبود بخشند.	بررسی نقش رسانه های جمعی در کاهش موانع توسعه فرهنگی با رویکرد مدیریتی	آصف ^۱ و همکاران (۲۰۱۷)
با هدف شناسایی ابعاد و مولفه های توسعه فرهنگی برای کتابخانه ملی ایران، از نظر هدف کاربردی و از نظر گرد آوری اطلاعات توصیفی- پیمایشی است. و با تحلیل عاملی تایید به تجزیه و تحلیل پرداختند. نتایج بیانگر این است که از بین ۲۳ مولفه، ۲ مولفه با بار عاملی کمتر از ۰/۴ از الگو حذف و ۲۱ مولفه دیگر تایید شده اند.	شناسایی ابعاد و مولفه های توسعه فرهنگی در کتابخانه ملی ایران	- صالحی امیری ^۲ و همکاران (۲۰۱۹)
با هدف بررسی موضوع توسعه فرهنگی و پرداختن موانع آن در ایران، به سه پارادایم ایرانی، اسلامی و غربی، به گونه ای که علاوه بر حفظ ذخایر فرهنگ غنی ایران و اسلام از غافله مدرنیته عقب نماند و با روش کتابخانه ای- اسناد انجام شده است. همچنین ضمن تعریف ویژگی های فرهنگ به تعاریف توسعه و مفهوم توسعه فرهنگی پرداخته شده و جهت تبیین چارچوب نظری با توجه به اینکه ساختار های فرهنگی اولویت بر دیگر ساختار های توسعه دارد نظریات مربوطه لحاظ گردیده است و نیز تقابل سنت و توسعه فرهنگ و همچنین علل توسعه نیافتگی فرهنگی در کشور مورد بررسی قرار گرفته است.	بررسی علل توسعه نیافتگی در کشور	میر ^۳ و همکاران (۲۰۲۰)

منبع: نگارنده گان

های توسعه ای اقدام نمود تا امکان حل مشکلات به صورت ریشه ای فراهم شود. با در نظر داشتن روند رشد و توسعه شهر اصفهان و مسائل و مشکلات موجود در آن می توان دریافت که شهر اصفهان با وجود داشتن پیشینه پربار فرهنگی و اجتماعی نیز دارای مشکلاتی مشابه با مشکلات شهر های بزرگ در سطح دنیا است. که این نشان دهنده تاکید بیش از حد طرح ها و برنامه های شهر اصفهان بر روی ابعاد کالبدی و اقتصادی و نادیده گرفتن دیگر ابعاد است. اما با وجود مشکلات فراوان، شهر اصفهان دارای پتانسیل بالایی در زمینه های اجتماعی، فرهنگی، زیست محیطی، صنعتی و... از قبیل: جذب گردشگری داخلی و خارجی، میراث تاریخی فراوان، رودخانه زاینده رود، مراکز بزرگ صنعتی جهت اشتغال و... توانایی بالایی جهت توسعه

عدم موفقیت بیشتر کشور های در حال توسعه و توسعه یافته در امر توسعه ناشی از توجه محض برنامه ها و طرح های توسعه ای به ابعاد اقتصادی و کالبدی و در نظر نگرفتن دیگر ابعاد توسعه است. زیرا ما همواره در شهر های بزرگ دنیا شاهد بی عدالتی ها (شامل: فقر، وجود تبعیض ها، محرومیت ها و...) نبود سرزندگی مناسب در سطح شهر، سطح پایین تعاملات و... هستیم، که نشان دهنده ناکارآمدی برنامه ها و طرح های توسعه ای است که تنها بر روی ابعاد اقتصادی و کالبدی تاکید داشته اند. همچنین باید در نظر داشت که اکثر تحقیقات صورت گرفته در زمینه توسعه اجتماعی- فرهنگی دارای دیدگاه تک بعدی هستند. لذا ضرورت می یابد جهت رفع مشکلات و مسائل موجود در شهر ها با یک دیدگاه چند جانبه برای تهیه برنامه ها و طرح

¹ Asef etal² Salehi Amiri etal³ Mir etal

مدیریتی - سیاسی) بررسی شده اند. همچنین پرسشنامه کارشناسان بر اساس طیف ۹ تایی (توماس ال ساعتی) و پرسشنامه متولیان بر اساس طیف ۵ تایی تنظیم و تکمیل گردید. به علاوه شاخص هایی که از مطالعات انجام شده (سالنامه آماری اصفهان، ۱۳۹۸، نیازسنجی عمومی شهروندان ف ۱۳۹۶، نیازسنجی عمومی شهروندان، ۱۳۹۴) استخراج شده در تکنیک اسکالوگرام مورد استفاده قرار گرفته اند، به منظور سطح بندی مناطق شهری، شهر اصفهان از لحاظ امکانات و خدمات ۶۴ شاخص در ۶ بعد (زیست محیطی، اجتماعی، فرهنگی، اقتصادی، کالبدی و مدیریتی - سیاسی) مورد بررسی قرار گرفته است. ابزار تجزیه و تحلیل داده و اطلاعات متناسب با هدف و موضوع پژوهش به کار گرفته شده است. در پژوهش حاضر با استفاده از نرم افزار های مختلفی مانند EXCE، GIS و... به طبقه بندی اطلاعات پرداخته شده است، همچنین برای تجزیه و تحلیل این پژوهش از تکنیک های کمی و کیفی مانند SWARA، BWM، ANP و اسکالوگرام استفاده شده است. تا بهترین استراتژی ها را از بین اطلاعاتی که از روش های مختلف گرد آوری شده و به تجزیه و تحلیل پرداخته، به دست آید.

روش تحلیل نسبی ارزیابی وزن دهی تدریجی SWARA توسط کرسولین برای توسعه روش تحلیل اختلاف معقول بین معیار های به کار گرفته شد (امان پور و شنبه پور^۱، ۲۰۲۱). با چارچوبی کاملاً متفاوت از سایر روش های تصمیم گیری چند معیاره است (خانی غیاثوند و محمد علیها^۲، ۲۰۲۰). و تصمیم گیرنده را قادر می سازد تا به انتخاب، ارزیابی و وزن دهی شاخص ها بپردازد (غضنفر پور^۳ و همکاران، ۲۰۱۹). مهم ترین مزیت اش نسبت به روش های مشابه (صالحی نودز^۴ و همکاران، ۲۰۲۰).

اجتماعی- فرهنگی و همچنین موفقیت در این زمینه را دارد. این پژوهش با یک نگاه متفاوت نسبت به پژوهش های پیشین در زمینه توسعه اجتماعی- فرهنگی در شهر اصفهان به بررسی امکانات و خدمات در سطح مناطق پانزده گانه شهر اصفهان پرداخته است. همچنین شاخص های مرتبط با توسعه اجتماعی فرهنگی را در شش بعد (زیست محیطی، اجتماعی، فرهنگی، اقتصادی، کالبدی و مدیریتی- سیاسی) مورد بحث و بررسی قرار می دهد و مهمترین شاخص ها و معیار های مناسب جهت توسعه اجتماعی- فرهنگی در شهر اصفهان شناسایی می کند و با معرفی اولویت مناطق جهت برنامه ریزی نگاهی چند جانبه به مسئله داشته باشد و لذا با افزایش کیفیت زندگی در شهر اصفهان زمینه تحقق عدالت اجتماعی و سرزندگی شهری را فراهم می نماید.

۳ روش تحقیق

این پژوهش از نظر هدف توسعه ای-کاربردی و از حیث ماهیت به صورت توصیفی- تحلیلی و علی می باشد. گردآوری اطلاعات از طریق روش اسنادی- کتابخانه ای (به صورت فیش برداری) و میدانی (پرسشنامه) است. جوامع مورد مطالعه متولیان و کارشناسان هستند که با روش گلوله برفی حجم نمونه برای کارشناسان ۵۰ پرسشنامه و حجم نمونه برای متولیان ۶۲ پرسشنامه تعیین و تکمیل گردید. متولیان شامل مسئولین شهرداری در مناطق ۱۵ گانه و سازمان های مرتبط با شهرداری شهر اصفهان است. کارشناسان نیز شامل متخصصان و کارشناسان در زمینه برنامه ریزی شهری می باشد. داده و اطلاعاتی که از روش میدانی (پرسشنامه) استخراج شده اند با استفاده از تکنیک های SWARA، BWM و ANP در شاخص های پرسشنامه متولیان با ۴۶ شاخص و شاخص های پرسشنامه کارشناسان با ۴۱ شاخص در شش بعد (زیست محیطی، اجتماعی، فرهنگی، اقتصادی، کالبدی و

³ Ghazanfarpour

⁴ Salehi Nudez

¹ Amanpour & Shanbepour

² Khani Ghiathovand & Muhammad AliHA

استفاده از توافق جمعی میان کارشناسان است (کبگانی و شاهبندرزاده^۱، ۲۰۱۹).

تکنیک BWM توسط رضایی (۲۰۱۵) پیشنهاد شد (صادقی دروازده^۲ و همکاران، ۲۰۱۹). که بر پایه مقایسه زوجی است (عبدالهی^۳ و همکاران، ۲۰۱۹). با مقایسه های زوجی کمتر نسبت به سایر تکنیک های مشابه کارا تر است (کاتب^۴، ۲۰۲۰). و بهترین و بدترین شاخص به وسیله تصمیم گیرنده مشخص شده (چزگی و جهانبخشی^۵، ۲۰۲۱). گام های اجرایی این روش به این ترتیب است: تعیین بهترین و بدترین معیار؛ تعیین ارجحیت بهترین معیار نسبت به سایر معیار ها، تعیین میزان ارجحیت سایر معیار ها نسبت به بدترین معیار، تعیین اوزان نهایی (شول و حکیمی^۶، ۲۰۱۹).

روش ANP تعیم روش AHP است (طایی و همکاران^۷، ۲۰۱۹). که روابط متقابل بین سطوح تصمیم گیری و معیار های تصمیم به شکل کلی تری بررسی می شود (ملانوری شمسی و همکاران^۸، ۲۰۱۶). و به وسیله آقای ساعتی ارائه شده است (تقوایی و گودرزی^۹، ۲۰۱۶). ANP را می توان در چهار مرحله زیر خلاصه کرد: تبدیل مسئله به یک ساختار

شبکه ای و تعیین ارتباطات؛ قضاوت های دودویی و تعیین بردار های اولویت؛ تشکیل سوپر ماتریس و تبدیل آن به سوپر ماتریس کردان دار؛ در نهایت انتخاب گزینه برتر (فاضل و همکاران^{۱۰}، ۲۰۱۷).

یکی از روش های مهم در برنامه ریزی استفاده از آنالیز اسکالوگرام است (تقوایی و بسحاق^{۱۱}، ۲۰۱۲). که جهت انتخاب عوامل موثر بر پدیده مورد بررسی، هیچ گونه محدودیتی وجود ندارد (قبائی سوق و مساعدی^{۱۲}، ۲۰۱۸). و به تعیین نواحی همگن با درجه بندی سکونتگاه ها بر اساس خدمات می پردازد (کامیابی و همکاران^{۱۳}، ۲۰۱۷). مطالعات انجام شده نشان دهنده آن است که (سروری و همکاران^{۱۴}، ۲۰۲۲). از امتیاز های آنی این روش، سادگی و پویایی است (تقوایی و کیومرثی^{۱۵}، ۲۰۱۷). این روش علمی متشکل از چهار مرحله: انتخاب شاخص ها، ارزیابی شاخص ها در سطح مناطق، محاسبه امتیاز ها و در نهایت سطح بندی مناطق می باشد (صادقی روش^{۱۶}، ۲۰۲۰). شکل ۱ فرآیند پژوهش و نحوه استخراج شاخص ها و ارزیابی به وسیله تکنیک های به کار رفته در پژوهش را نشان می دهد.

⁹ Taghvaei & Guderzi

¹⁰ Fazel et al

¹¹ Taghvaei & Bashaq

¹² Ghobaei Sough & Masaedi

¹³ Kamyabi et al

¹⁴ Sarvari et al

¹⁵ Taghvaei & Kyomurthi

¹⁶ Sadeghi Roush

¹ Kobagani & Shahbandarzadeh

² Sadeghi Darvazdeh

³ Abdulahi

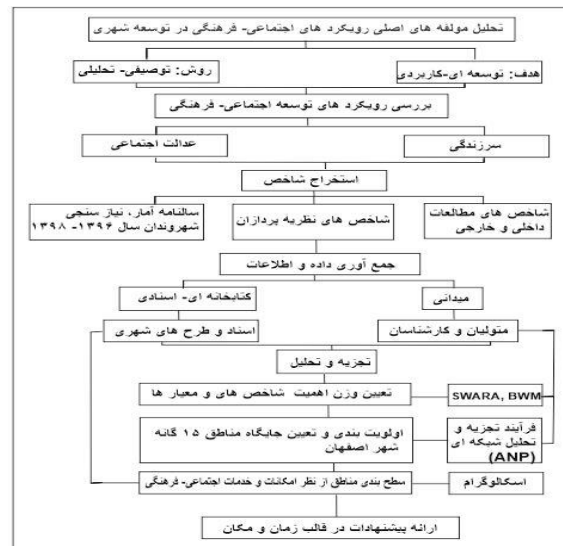
⁴ Kateb

⁵ Chezgi & Jahanbakhshi

⁶ Shul & Hakimi

⁷ Tai et al

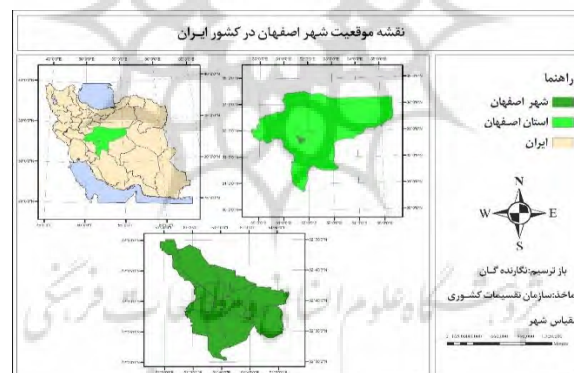
⁸ Melanuri et al

شکل ۱ فرآیند پژوهش، ترسیم: نگارنده گان

اصفهان و دارای مقام سوم از نظر جمعیت در سطح کشور می باشد (تقوایی و همکاران^۲، ۲۰۲۲). محدوده شهر اصفهان طبق سالنامه آماری شهر اصفهان (سال ۱۳۹۵) ۱۵ منطقه شهری و ۱۹۹ محله دارد (تقوایی و شفیعی^۳، ۲۰۲۲).

محدوده مورد پژوهش شهر اصفهان است که با طول ۵۱ درجه و ۳۹ دقیقه و ۴۰ ثانیه شرقی و عرض جغرافیایی ۲۲ درجه و ۳۸ دقیقه و ۳۰ ثانیه شمالی در مرکز ایران واقع شده است (طرح تفصیلی اصفهان^۱، ۲۰۱۴). شهر تاریخی اصفهان مرکز استان

شکل ۲ موقعیت شهر اصفهان، بازترسیم: نگارنده گان

استفاده از تحلیل هایی همچون SWARA، BWM، ANP و اسکالوگرام مناسب هستند. زیرا وضعیت توسعه محدوده مورد مطالعه به صورت بسیار دقیق و در کمترین زمان ممکن مورد تحلیل و ارزیابی قرار می گیرد.

یکی از اصول اساسی جهت دستیابی به توسعه پایدار توسعه در بخش های اجتماعی- فرهنگی شهر

۴ یافته ها و بحث

ارزیابی هر موضوعی نیاز به معیار های اندازه گیری یا شاخص دارد. هنگامی که چند شاخص برای ارزیابی در نظر گرفته می شود، کار ارزیابی پیچیده می شود. در این هنگام به یک ابزار تحلیلی علمی قوی نیاز خواهد بود (تقوایی و همکاران^۴، ۲۰۲۲). لذا برای ارزیابی وضعیت های مشابه پژوهش حاضر

³ Taghvaei & Shafiei

⁴ Taghvaei et al

¹ Detailed plan of Isfahan city

² Taghvaei et al

هاست. همچنین با در نظر گرفتن این مسئله که توسعه اجتماعی- فرهنگی در شهر ها نمایان نمی شود مگر اینکه زمینه توسعه را در ابعاد زیست محیطی، اجتماعی، فرهنگی، اقتصادی، کالبدی و مدیریتی- سیاسی فراهم آورد این ابعاد نام برده شده لازم و ملزوم توسعه اجتماعی- فرهنگی هستند. در همین راستا پژوهش حاضر به بررسی توسعه اجتماعی- فرهنگی در ابعاد شش گانه (زیست محیطی، اجتماعی، فرهنگی، اقتصادی، کالبدی، مدیریتی- سیاسی) پرداخته است. همچنین جهت دستیابی به داده و اطلاعات دقیق تر در ارتباط با توسعه اجتماعی- فرهنگی شهر اصفهان پرسشنامه های پژوهش به دو صورت طیف لیکرت (۵ تایی) و طیف ال ساعتی (۹) تایی تدوین و تکمیل شده است.

۴/۱ بررسی وزن شاخص ها و معیار

های تاثیر گذار در توسعه

اجتماعی- فرهنگی شهر اصفهان با

استفاده از تکنیک های SWARA

(سوارا) و BWM

لذا در راستای تعیین وزن و میزان اهمیت هر یک از شاخص های مورد بررسی در پژوهش از تکنیک تصمیم گیری چند شاخصه SWARA (سوارا) استفاده شده است. به همین منظور با توجه به نظرات متولیان امور توسعه شهری هر یک از شاخص ها بر اساس اهمیت، اولویت بندی شدند تا بر اساس روش سوارا، فرایند وزن دهی آن ها محاسبه شود. لذا همانطور که در جدول ۲ مشاهده می شود در ستون اول ابعاد شش گانه (زیست محیطی اجتماعی، فرهنگی، اقتصادی، کالبدی، مدیریتی- سیاسی)، در ستون دوم شاخص های هر بعد به

صورت جداگانه و به ترتیب اولویت است و با انجام محاسبات مرتبط با روش سوارا وزن نهایی شاخص ها در ستون آخر جای گرفته است. بر اساس نتایج حاصل از جدول ۱ در بعد زیست محیطی حفاظت از محیط زیست با وزن نهایی ۰/۱۷۹۸، در بعد اجتماعی حس تعلق به شهر با وزن نهایی ۰/۱۸۳۱، در بعد فرهنگی ساماندهی اوقات فراغت با وزن نهایی ۰/۱۸۲۶، در بعد اقتصادی بیمه و باز نشستگی با وزن نهایی ۰/۱۸۲۹، در بعد کالبدی مکان یابی مراکز امداد اضطراری با وزن نهایی ۰/۱۸۲۴، و در بعد مدیریتی - سیاسی ساماندهی ارتباط مردم با مسئولین با وزن نهایی ۰/۱۸۲۸ بیشترین وزن نهایی را در بین سایر شاخص ها کسب نموده اند. همچنین شاخص های گزینه های مختلف به عنوان جایگزین مواد شیمیایی با وزن نهایی ۰/۱۵۴۷، درس پذیری از تجارب دیگر جوامع با وزن نهایی ۰/۰۸۱۳، ارائه خدمات مشاوره ای با وزن نهایی ۰/۰۸۰۸، ساختار قیمت گذاری زمین و مسکن با وزن نهایی ۰/۰۸۱۴، تهیه نقشه جامع خطر با وزن نهایی ۰/۰۸۰۶، اعتماد شهروندان به مسئولین با وزن نهایی ۰/۰۸۰۵، کمترین وزن نهایی را در بین شاخص های ابعاد شش گانه دارند. که نشان دهنده این مسئله مهم است که شهر اصفهان در زمینه شاخص های گزینه های مختلف به عنوان جایگزین مواد شیمیایی، درس پذیری از تجارب دیگر جوامع، ارائه خدمات مشاوره ای، ساختار قیمت گذاری زمین و مسکن، تهیه نقشه جامع خطر و اعتماد شهروندان به مسئولین ضعیف عمل کرده است پس بنابراین در راستای رسیدن به توسعه اجتماعی - فرهنگی باید ضمن تقویت دیگر شاخص ها در شهر اصفهان مسئولین و برنامه ریزان طرح های توسعه شهری شاخص های نام برده شده در اولویت برنامه ریزی و طراحی شهری قرار دهند.

جدول ۲ وزن شاخص های هر بعد توسعه اجتماعی- فرهنگی شهر اصفهان

ابعاد	شاخص	اهمیت نسبی	ضریب اهمیت	وزن اولیه	وزن نهایی	ابعاد	شاخص	اهمیت نسبی	ضریب اهمیت	وزن اولیه	وزن نهایی
زیست محیطی	حفاظت از محیط زیست		1	1	0/180	اقتصادی	بیمه و بازنشستگی			1	0/183
	مقاومت در برابر بحران ها (انسانی- طبیعی) ناشناخته و شناخته شده	0/033	1/033	0/968	0/174		رقه	0/137		0/879	0/161
	مکانیسم توسعه پاک	0/032	1/032	0/938	0/169		خودکفایی	0/127		0/780	0/143
	انرژی پاک و تجدید پذیر	0/032	1/032	0/910	0/164		دسترسی به بازارهای ملی و بین المللی	0/125		0/694	0/127
	کیفیت محیط شهری (کیفیت هوا، آب، میزان سر و صدا و...)	0/029	1/029	0/884	0/159		حمایت از فعالیت های متنوع اقتصادی	0/121		0/619	0/113
	گزینه های مختلف به عنوان جایگزین مواد شیمیایی	0/027	1/027	0/860	0/155	کالبدی	تولید ناخالص داخلی (GDP)	0/117		0/554	0/101
اجتماعی	حس تعلق به شهر		1	1	0/183		لغو مالیات یا کاهش بهره وام مسکن	0/116		0/497	0/091
	امداد رسانی	0/136	1/136	0/880	0/161		ساختار های قیمت گذاری زمین و مسکن	0/115		0/445	0/081
	امنیت اجتماعی	0/128	1/128	0/780	0/143		مکان یابی مراکز امدادی اضطراری		1	1	0/182
	رعایت حقوق شهروندی	0/124	1/124	0/694	0/127		ترکیبی از حمل و نقل پایدار	0/128		0/886	0/162
	تبادل اطلاعات و آگاهی عمومی	0/123	1/123	0/618	0/113		میلان شهری	0/126		0/787	0/144
	توانمند سازی	0/121	1/121	0/551	0/101	فرهنگی	الگو های ساماندهی ترافیک شهری	0/125		0/699	0/128
فرهنگی	برابری جنسیتی	0/116	1/116	0/494	0/090		بازسازی و نوسازی زیرساخت های شهری	0/125		0/621	0/113
	درس پذیری از تجارب و دیگر جوامع	0/114	1/114	0/444	0/081		چشم انداز های متنوع شهری	0/124		0/553	0/101
	ساماندهی اوقات فراغت	1	1	1	0/183		هدایت توسعه فیزیکی شهر	0/122		0/493	0/090
	آداب و رسوم	0/131	1/131	0/884	0/161		تهیه نقشه جامع خطر	0/116		0/442	0/081
	سرزندگی	0/128	1/128	0/784	0/143		ساماندهی ارتباط مردم با مسئولین		1	1	0/183
	حفظ هویت فرهنگی	0/125	1/125	0/697	0/127	مدیریتی- سیاسی	استفاده از دانش بین المللی و انتقال تجربه	0/129		0/885	0/162
فرهنگی	رشد سرمایه فکری	0/124	1/124	0/620	0/113		شناسایی گروه های کلیدی تصمیم گیری	0/129		0/785	0/143
	مشارکت عمومی	0/121	1/121	0/553	0/101		شفافیت و پاسخگویی در اجرای طرح ها	0/126		0/697	0/127
	حفظ تنوع فرهنگی	0/119	1/119	0/494	0/090		دموکراسی گرای در اجرای طرح ها و پروژه ها	0/124		0/620	0/113
	ارائه خدمات مشاوره ای	0/117	1/117	0/443	0/081		چشم انداز های استراتژیک	0/123		0/552	0/101
							نظارت اعتماد	0/120		0/493	0/090
							شهروندان به مسئولین	0/119		0/440	0/080

منبع: نگارنده گان

معیار اجتماعی و بدترین معیار معیار اقتصادی شناخته شده است. همچنین معیار اجتماعی با وزن 0/4000 در رتبه اول، معیار مدیریتی- سیاسی با وزن 0/2222 در رتبه دوم، معیار زیست محیطی با وزن 0/1481 در رتبه سوم، معیار کالبدی با وزن 0/1111 در رتبه چهارم، معیار فرهنگی با وزن

علاوه بر این به منظور نمایش بهتر وزن ها و اولویت هر کدام از ابعاد موثر در توسعه اجتماعی- فرهنگی شهر اصفهان از مدل بهترین و بدترین (BWM) استفاده شده، نتایج حاصل از مدل بهترین و بدترین بیانگر این است که با توجه به نظر کارشناسان و متخصصین امر برنامه ریزی شهر بهترین معیار،

را برای رشد و پرورش شهر در دیگر معیار های مورد بحث (فرهنگی، کالبدی، زیست محیطی، مدیریتی-سیاسی و اجتماعی) فراهم آورند.

0/0741 در رتبه پنجم و معیار اقتصادی با وزن 0/0444 در رتبه آخر قرار گرفته است. که نشان دهنده این است برنامه ریزان و طراحان شهری علاوه بر اولویت قرار دادن معیار های اقتصادی باید زمینه

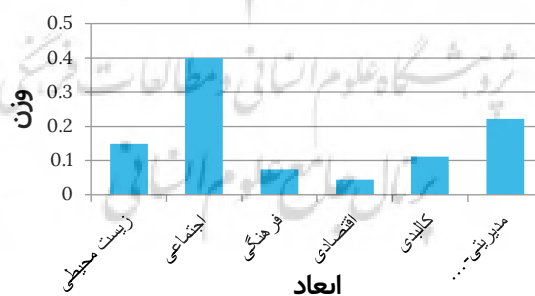
جدول ۳ تعیین وزن نهایی معیار های توسعه اجتماعی- فرهنگی در شهر اصفهان بر اساس مدل BWM

رتبه	وزن نهایی	معیار	اقتصادی	بدترین معیار	معیار			
3	0/1481	زیست محیطی	4	w1	بهترین معیار		w1	زیست محیطی
1	0/4000	اجتماعی	8	w2	w2	اجتماعی	w2	اجتماعی
5	0/0741	فرهنگی	2	w3			w3	فرهنگی
6	0/0444	اقتصادی	1	w4	بدترین معیار		w4	اقتصادی
4	0/1111	کالبدی	3	w5	w4	اقتصادی	w5	کالبدی
2	0/2222	مدیریتی-سیاسی	6	w6			w6	مدیریتی-سیاسی
0/0714	Input-Based CR	w6	w5	w4	w3	w2	w1	بهترین معیار
0/3154	Associated Threshold	2	4	8	6	1	3	اجتماعی

منبع: نگارنده گان

شده تا معیار اجتماعی بالا ترین وزن را در بین سایر معیار ها کسب می توان به حس تعلق به شهر، امداد رسانی، امنیت اجتماعی و... اشاره نمود.

همچنین جهت نمایش بهتر معیار های مورد بررسی در پژوهش حاضر، اوزان معیار ها در قالب شکل ۳ نشان داده شده است. از جمله عواملی که سبب

شکل ۳ وزن معیار های توسعه اجتماعی- فرهنگی در شهر اصفهان

۴٫۲ بررسی میزان تاثیر شاخص های توسعه شهری بر مناطق ۱۵ گانه شهر اصفهان با استفاده از مدل ANP

به منظور تعیین اولویت بندی مناطق شهر اصفهان نسبت به شاخص های توسعه شهری، شاخص های مورد بررسی در پژوهش در شش بعد (زیست محیطی، اجتماعی، فرهنگی، اقتصادی، کالبدی و مدیریتی- سیاسی) دسته بندی شده اند در معیار زیست محیطی ۵ زیر معیار، معیار اجتماعی ۸ زیر معیار، معیار فرهنگی ۸ زیر معیار، معیار اقتصادی ۷ زیر معیار، معیار کالبدی ۷ زیر معیار و در معیار مدیریتی - سیاسی ۶ زیر معیار مورد بررسی و تجزیه و تحلیل قرار گرفته است. به منظور تحلیل شبکه ای روابط بین زیر معیار ها و معیار های مورد بررسی معیار ها و زیر معیار های مورد بررسی در پژوهش با توجه به اهمیت شان نسبت به هدف پژوهش که توسعه اجتماعی- فرهنگی است به صورت زوجی مقایسه شدند، به هر کدام از شاخص ها بر اساس طیف ۹ تایی توماس ال ساعتی وزن دهی شد، تا وزن هایی معیار ها و زیر معیار های مورد بررسی به دست آید. سپس بعد از تعیین ارتباط درونی معیار ها با یکدیگر و تعیین برتری دورنی معیار ها وزن

مناطق ۱۵ گانه به صورت جداگانه و دو به دو نسبت به معیار ها مورد ارزیابی قرار گرفته است و در آخر وزن نهایی مناطق ۱۵ گانه شهر اصفهان با توجه وزن معیار ها و زیر معیار ها ارزیابی شده است.

نتایج نشان دهند این است که از بین معیار ها بعد فرهنگی با وزن ۰/۳۳ و در بعد زیست محیطی زیر معیار مقاومت در برابر بحران ها (انسانی- طبیعی) ناشناخته و شناخته شده با وزن ۰/۵۳۷۲، در بعد اجتماعی زیر معیار وضع امنیت اجتماعی با وزن ۰/۳۸۲۷، در بعد فرهنگی زیر معیار همزیستی مسالمت آمیز با وزن ۰/۲۸۸۸، در بعد اقتصادی زیر معیار بیمه و بازنشستگی با وزن ۰/۳۹۷۹، در بعد کالبدی زیر معیار تهیه نقشه خطر با وزن ۰/۳۸۲۱ و در بعد مدیریتی - سیاسی زیر معیار اعتماد شهر وندان به مسئولین با وزن ۰/۳۸۸۰ با کسب بیشتر ین امتیاز در رتبه اول نسبت به زیر معیار های دیگر قرار داند. همچنین با بررسی وزن معیار ها و زیر معیار ها نسبت به مناطق ۱۵ گانه مشخص شد که بین مناطق شهر اصفهان از نظر توسعه اجتماعی- فرهنگی تعادل وجود ندارد و مناطق ۱۵، ۱۴، ۱۳، ۱۱، ۷، ۲ و ۹ نسبت به سایر مناطق از توسعه کمتری برخوردار هستند و مسئولین امر در روند تهیه و اجرای برنامه ها و طرح های شهری باید مناطق نام برده را در اولویت برنامه ریزی قرار دهند.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

جدول ۴ اولویت بندی مناطق بر حسب کل معیار ها و زیر معیار های به کار رفته در فرآیند تجزیه و تحلیل شبکه ای

معیار	وزن معیار	رتبه	زیر معیار	وزن زیر معیار	رتبه	مناطق	وزن مناطق	رتبه
زیست محیطی	0/18	3	انرژی پاک و تجدید پذیر	0/3245	4	1	1/1705	7
			کیفیت محیط شهر (کیفیت هوا، آب، میزان سرو صدا و...)	0/4867	3			
			مقاومت در برابر بحران ها (انسانی- طبیعی) ناشناخته و شناخته شده	0/5372	1			
			سازگاری طرح ها شهری با محیط زیست	0/4926	2	2	0/5127	13
			چشم انداز های متنوع درون شهری	0/1582	5			
اجتماعی	0/3	2	تبادل اطلاعات و آگاهی عمومی	0/2748	3	3	1/1783	6
			برابری جنسیتی	0/3447	2			
			حس تعلق به شهر	0/2031	7			
			وضع امنیت اجتماعی	0/3827	1	4	1/4877	4
			درس پذیری از تجارب گذشته	0/2244	4			
			انسجام و وحدت اجتماعی	0/2112	6			
			توجه به نیاز های سنین مختلف	0/2123	5	5	1/6274	2
			حمایت از گروه های آسیب پذیر	0/1564	8			
			حفظ هویت فرهنگی	0/2732	2			
			توجه به آداب و رسوم	0/2433	5	6	1/6835	1
فرهنگی	0/33	1	خدمات مشاوره ای مناسب	0/2683	3			
			ساماندهی اوقات فراغت	0/1266	8	7	0/7464	10
			همزیستی مسالمت آمیز	0/2888	1			
			اطلاع رسانی با رسانه های جمعی	0/2408	6	8	1/6066	3
			مشارکت عمومی	0/2527	4			
			رشد سرمایه فکری	0/1945	7			
			خودکفایی	0/3046	3	9	0/7788	9
			ساختار های قیمت گذاری زمین و مسکن	0/2893	4			
			دسترسی به بازارهای ملی و بین المللی	0/2090	6			
			بیمه و بازنشستگی	0/3979	1	10	1/4497	5
اقتصادی	0/09	4	لغو مالیات یا کاهش بهره وام مسکن	0/3790	2			
			توسعه رقابتی بین بخش های اقتصادی	0/2577	5	11	0/7449	11
			وضع اقتصاد خانوار	0/1624	7			
			الگو های ساماندهی ترافیک	0/2101	5	12	0/8382	8
			مکان یابی مراکز امدادی اضطراری	0/3444	4			
			تهیه نقشه جامع خطر	0/3821	1	13	0/7158	12
			هدایت توسعه فیزیکی شهر	0/3508	3			
			بازسازی و نوسازی زیرساخت های شهر	0/3620	2	14	0/2038	15
			رنگ آمیزی متنوع	0/1685	7			
			نور پردازی مناسب	0/1821	6	15	0/5115	14
مدیریتی- سیاسی	0/03	6	وضعیت نظارت و کنترل	0/2937	5			
			دموکراسی گرایی در اجرای طرح ها	0/3873	2			
			چشم انداز های استراتژیک	0/3562	3			
			اعتماد شهروندان به مسئولین	0/3880	1			
			ارتباط مردم با مسئولین	0/3364	4			
			مبارزه با فساد اداری یا سایر فساد	0/2384	6			

منبع: نگارنده گان

اسکالوگرام سنجیده می‌شود. در همین راستا برای سنجش میزان توسعه مناطق، شاخص‌ها در شش بعد (زیست محیطی، اجتماعی، فرهنگی، اقتصادی، کالبدی و مدیریتی- سیاسی) مورد ارزیابی و تحلیل گرفته شده است. در این قسمت از پژوهش با توجه به میزان امکانات و خدمات در هر منطقه به محاسبه میانگین و انحراف معیار پرداخته شده

۴/۳ سنجش سطح برخورداری مناطق شهر اصفهان از نظر امکانات و خدمات توسعه اجتماعی- فرهنگی در سطح شهر

میزان برخورداری مناطق شهر اصفهان از نظر امکانات و خدمات اجتماعی - فرهنگی با تکنیک

داده اند. از بین ۹ شاخص در بعد اقتصادی، شاخص میزان مقید بودن به پرداخت عوارض شهرداری با انحراف معیار ۱۸/۲ بالاترین انحراف معیار و شاخص درصد سفر تولید شده با ۲/۲۲ کمترین انحراف معیار را به خود اختصاص داده اند. از بین ۱۹ شاخص در بعد کالبدی، شاخص هتل ها و مهمانپذیر با انحراف معیار ۱۶/۴ بالاترین انحراف معیار و شاخص آبنا، با انحراف معیار ۲/۱۶ کمترین انحراف معیار را به خود اختصاص داده اند. از بین ۴ شاخص در بعد مدیریتی- سیاسی، شاخص میزان اعتماد بین مردم و شهرداری، با انحراف معیار ۱۷/۲۵ بالاترین انحراف معیار و شاخص برگزاری مراسمات شهرداری (جشن و...)، با انحراف معیار ۱/۰۴ کمترین انحراف معیار را به خود اختصاص داده اند.

است. از بین ۸ شاخص در بعد زیست محیطی، شاخص میزان استفاده از فضای باز و عمومی محله با انحراف معیار ۱۵/۰۹ بالاترین انحراف معیار و شاخص متوسط روزانه جمع آوری پسماند، با انحراف معیار ۲/۶۴ کمترین انحراف معیار را به خود اختصاص داده اند. از بین ۱۲ شاخص در بعد اجتماعی، شاخص افراد بومی و مهاجر با انحراف معیار ۱۶/۴۲ بالاترین و شاخص جمعیت توانخواه، با انحراف معیار ۰/۲۲ کمترین انحراف معیار را به خود اختصاص داده اند. از بین ۱۳ شاخص در بعد فرهنگی، شاخص میزان استفاده از دوچرخه، با انحراف معیار ۲۴/۲۰ بالاترین انحراف معیار و شاخص کتابخانه و سالن مطالعه با انحراف معیار ۲/۵۳ کمترین انحراف معیار را به خود اختصاص

جدول ۵ میانگین و انحراف معیار شاخص های توسعه اجتماعی فرهنگی در شهر اصفهان

ابعاد	شاخص	میانگین	انحراف معیار	مثبت	خنثی	منفی
۱- زیست محیطی	۱-۱ اقدامات شهرداری های در رفع آبگرفتگی معابر،	36/07	10/8	38/77	38/76-33/38	33/37
	۲-۱ نظافت و پاکیزگی محله	50/63	12/54	53/77	53/76-47/51	47/5
	۳-۱ میزان استفاده از فضای باز و عمومی محله	38/07	15/09	41/84	41/83-34/30	34/29
	۴-۱ میزان استفاده از پارک محله،	49/93	13/33	53/26	53/25-46/58	46/59
	۵-۱ متوسط روزانه جمع آوری پسماند	6/66	2/64	7/32	7/31-6/01	6
	۶-۱ سرویس بهداشتی،	6/66	2/74	7/35	7/34-5/99	5/98
	۷-۱ پارک (شهری، محلی، همسایگی)،	6/66	3/04	7/42	7/41-5/91	5/9
	۸-۱ فضای سبز	6/66	5/93	8/14	8/13-5/19	5/18
	۱-۲ مهاجرت	6/66	4/17	7/7	7/69-5/63	5/62
۲- اجتماعی	۲-۲ افراد بومی و مهاجر	43/94	16/42	48/04	39/83-39/84	39/83
	۳-۲ کیفیت روابط اجتماعی	3/12	0/27	3/19	3/18-3/06	3/05
	۴-۲ جمعیت توانخواه	1/45	0/22	1/5	1/49-1-40	1/39
	۵-۲ جمعیت سالمند	6/66	2/82	7/37	7/36-5/97	5/96
	۶-۲ آموزش شهروندی (بیلیورد، تابلو ها، پخش کتاب)،	18/22	7/52	20/1	20/09-16/35	16/34
	۷-۲ باسواد	43/16	10/26	45/73	45/72-40/59	40/6
	۸-۲ تراکم جمعیتی	6/66	1/9	7/14	7/13-6/20	6/19

55/79	61/95- 55/78	61/96	12/33	58/88	۹-۲-رضایت از امکانات بهداشتی	
6/02	7/29-6/01	7/3	2/56	6/66	۱۰-۲-مدارس	
5/72	7/60-5/73	7/61	3/78	6/66	۱۱-۲-مراکز درمانی	
6/98	8/38-6/99	8/39	2/82	7/69	۱۲-۲-کلانتری	
6/01	7/29-6/02	7/3	2/57	6/65	۱-۳-سایت های بازی و سرگرمی	فرهنگی
76/48	58/33- 76/49	85/34	17/71	80/91	۲-۳-میزان تمایل به شرکت در اجرای برنامه های شهرداری،	
17/99	28/25-18	28/26	20/54	23/12	۳-۳-میزان مشارکت در برنامه های فراغتی و مذهبی،	
77/08	83/99- 77/09	84	13/84	80/54	۴-۳-رضایت از خدمات اینترنتی،	
7/39	12/57-7/40	12/58	10/38	9/99	۵-۳-مراکز تفریحی،	
6/01	7/30-6/02	7/31	2/61	6/66	۶-۳-مراکز ورزشی	
5/39	7/71-5/40	7/72	4/66	6/56	۷-۳-مراکز تاریخی - مذهبی	
6/02	7/29-6/03	7/3	2/56	6/66	۸-۳-مراکز فرهنگی و هنری	
6/03	7/28-6/04	7/29	2/53	6/66	۹-۳-کتابخانه و سالن مطالعه	
40/24	52/33- 40/25	52/34	24/2	46/29	۱۰-۳-میزان استفاده از دوچرخه برای تردد	
67/21	74/02- 67/22	74/03	13/63	70/62	۱۱-۳-میزان استفاده از اتوبوس های شرکت واحد	
64/66	68/77- 64/67	68/78	8/25	66/72	۱۲-۳-رضایت از دسترسی به حمل و نقل عمومی	
21/88	25/44- 21/89	25/45	7/13	23/67	۱۳-۳-امکان تردد شهروندان با شرایط خاص (معولین، سالمندان، بچه ها)	
62/76	-71/85 62/77	71/86	18/2	67/31	۱-۴-میزان مقید بودن به پرداخت عوارض شهرداری	اقتصادی
5/25	5/26-8/06	8/07	5/65	6/66	۲-۴-بانک ها و موسسات مالی	
6/23	6/24-7/08	7/09	1/71	6/66	۳-۴-اعتبارات هزینه ای	
93/48	-102/26 93/49	102/27	17/58	97/87	۴-۴-درصد تحقق بودجه ۹۸	
6/04	6/05-7/28	7/29	2/5	6/66	۵-۴-درصد پروانه های غیر مسکونی	
5/97	5/98-7/34	7/35	2/77	6/66	۶-۴-درصد پروانه های مسکونی	
6/11	6/12-7/21	7/22	2/22	6/66	۷-۴-درصد سفر تولید شده	
5/63	5/64-7/68	7/69	4/1	6/66	۸-۴-تعداد سفر جذب شده	
6	6/1-7/31	7/32	2/62	6/66	۹-۴-جمعیت شاغل	
14/36	-18/02 14/37	18/03	7/33	16/19	۱-۵-ایستگاه های آتشنشانی	کالبدی
6/09	6/10-8/37	8/38	4/58	7/23	۲-۵-جایگاه CNG و بنزین	
5/78	5/79-7/53	7/54	3/52	6/66	۳-۵-تقاطع های مجهز به تجهیزات ترافیکی	
22/06	-27/56 22/07	27/57	11/02	24/81	۴-۵-طول شبکه معابر	

5/81	5/82-10/55	10/56	9/51	8/19	۵-۵-پارکینگ
5/61	5/62-7/70	7/71	4/2	6/66	۶-۵-گذرگاه غیر هم سطح عابر پیاده
3/92	3/93-9/41	9/42	11	6/67	۷-۵-ایستگاه دوچرخه
5/27	5/28-8/04	8/05	5/55	6/66	۸-۵-تندیس های موضوعی
5/56	5/57-7/74	7/75	4/38	6/65	۹-۵-پروژه های نوپردازی
6/12	6/13-7/1	7/2	2/16	6/66	۱۰-۵-آبنما
5/48	5/49-7/84	7/85	4/74	6/66	۱۱-۵-محدوده و حریم
73/46	73/47-78	78/1	9/27	75/78	۱۲-۵-تابلو های راهنمای مسیر در شهر
95/06	-97/35 95/07	97/36	4/61	96/21	۱۳-۵-ظاهر شهر و نمای ساختمان (چیدمان، نظم و زیبایی)
57/93	-60/20 57/94	60/21	4/57	59/07	۱۴-۵-روشنایی پارک
47/66	-53/14 47/67	53/15	10/98	50/4	۱۵-۵-ترسیم و ترمیم خطوط راهنمایی
90/97	-93/52 90/98	93/53	5/12	92/25	۱۶-۵-توسعه خیابان ها (ترسیم معابر و کوچه ها)
27/05	-30/84 27/06	30/85	7/61	28/95	۱۷-۵-فضای پارک کردن در حاشیه خیابان های شهر
2/66	2/67-10/67	10/68	16/04	6/67	۱۸-۵-هتل ها و مهمانپذیر
5/56	5/57-7/77	7/78	4/43	6/67	۱۹-۵-رستوران ها
17/6	17/7-21/96	21/97	8/73	19/79	۱-۶-خدمات الکترونیکی سایت شهرداری
1/73	1/74-2/24	2/25	1/04	1/99	۲-۶-برگزاری مراسمات شهرداری (جشن ها و...)
70/77	70/78-79/3	79/4	17/25	75/08	۳-۶-میزان اعتماد بین مردم و شهرداری
36/43	-42/81 36/44	42/82	12/77	39/62	۴-۶-روش پرداخت عوارض به صورت الکترونیکی

منبع: نگارنده گان

سرویس بهداشتی، پارک (شهری، محلی، همسایگی)، به عنوان برخوردار ترین منطقه و منطقه ۱۱ به دلیل عدم برخورداری مناسب از امکانات نام برده شده به عنوان محروم ترین منطقه شناخته شده است. در کل با توجه به اینکه پراکندگی شاخص ها در بعد زیست محیطی در وضعیت منفی و خنثی بیشتر است که نشان دهنده برخورداری کمتر مناطق از امکانات و خدمات زیست محیطی بوده است.

در این قسمت جایگاه مناطق را از نظر وضعیت سه گانه شاخص های زیست محیطی نشان می دهد. وضعیت مثبت با علامت (+)، وضعیت خنثی با علامت (±) و وضعیت منفی با علامت (-) در جداول زیر نشان داده شده است. در جدول ۶ مشاهده می گردد که منطقه ۱۰ با توجه به برخورداری بهتر به امکاناتی نظیر اقدامات شهرداری های در رفع آلودگی معابر، میزان استفاده از فضای باز و عمومی محله، متوسط روزانه جمع آوری پسماند،

جدول ۶ تعیین جایگاه مناطق از نظر وضعیت سه گانه شاخص های زیست محیطی

منطقه شاخص	۱-۱	۲-۱	۳-۱	۴-۱	۵-۱	۶-۱	۷-۱	۸-۱
1	-	+	+	-	-	-	-	-
2	±	-	-	±	-	-	-	±
3	-	+	±	-	+	+	±	-
4	+	±	+	+	±	±	±	+
5	-	+	-	±	+	+	-	+
6	±	+	-	+	±	+	±	+
7	+	-	-	±	+	+	±	±
8	+	±	±	+	+	±	+	-
9	-	±	+	±	-	±	-	-
10	+	±	+	±	+	+	+	±
11	-	-	-	-	-	-	-	-
12	+	±	+	+	±	±	+	±
13	±	+	+	+	±	±	+	±
14	+	-	-	+	±	-	+	-
15	-	±	±	+	-	-	±	-

منبع: نگارنده گان

(بیلیورد، تابلوها، پخش کتاب)، تراکم جمعیتی، رضایت از امکانات بهداشتی، مدارس، مراکز درمانی، کلانتری به عنوان محروم ترین منطقه شناخته شده است. در کل با توجه به اینکه پراکندگی شاخص ها در بعد اجتماعی در وضعیت مثبت و خنثی بیشتر است که نشان دهنده برخورداری نسبتاً مطلوب مناطق از امکانات و خدمات اجتماعی بوده است.

در جدول ۷ مشاهده می گردد که منطقه ۸ با توجه به برخورداری بهتر به امکاناتی نظیر مهاجرت، جمعیت سالمند، آموزش شهروندی (بیلیورد، تابلو ها، پخش کتاب)، باسواد، تراکم جمعیتی، مدارس، کلانتری به عنوان برخوردار ترین منطقه و منطقه ۱۱ به دلیل عدم برخورداری مناسب از امکاناتی نظیر مهاجرت، جمعیت سالمند، آموزش شهروندی

جدول ۷ تعیین جایگاه مناطق از نظر وضعیت سه گانه شاخص های اجتماعی

منطقه	شاخص	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹	۱۰	۱۱	۱۲
		۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹	۱۰	۱۱	۱۲
1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
6	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
7	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
8	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
9	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
10	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
11	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
12	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
13	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
14	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
15	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

منبع: نگارنده گان

واحد، امکان تردد شهروندان با شرایط خاص (معلولین، سالمندان، بچه ها)، به عنوان برخوردار ترین منطقه معرفی شده است. در کل با توجه به اینکه پراکندگی شاخص ها در بعد فرهنگی در وضعیت منفی و خنثی بیشتر است که نشان دهنده برخورداری بسیار کم مناطق از امکانات و خدمات فرهنگی بوده است.

در جدول ۸ مشاهده می گردد که منطقه ۱۰ به عنوان برخوردار ترین و منطقه ۷ و ۱۱ به عنوان محروم ترین منطقه شناخته می شود. منطقه ۱۰ با توجه به برخورداری بهتر به امکاناتی نظیر سایت های بازی و سرگرمی، میزان تمایل به شرکت در اجرای برنامه های شهرداری، مراکز ورزشی، مراکز تاریخی - مذهبی، مراکز فرهنگی و هنری، کتابخانه و سالن مطالعه، میزان استفاده از اتوبوس های شرکت

جدول ۸ تعیین جایگاه مناطق از نظر وضعیت سه گانه شاخص های فرهنگی

منطقه	شاخص	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹	۱۰	۱۱	۱۲	۱۳	۱۴	۱۵
۱	+	+	+	±	±	-	±	-		±	±	-	-			
۲	-	-	+	+	-	±	-	-	-	-	+	+	-			
۳	-	+	+	-	+	-	+	-		±	-	+	-			
۴	+	+	+	+	-	±	-	-	+	±	+	+	-			
۵	+	+	+	-	±	-	-	+	-	±	-	+	+			
۶	-	-	±	-	±	+	-	-	±	+	+	±	+			
۷	-	-	-	+	-	-	-	+	-	+	-	-	+			
۸	±	-	+	-	±	+	±	+	±	+	-	+	±			
۹	-	-	±	+	-	±	±	-		+	±	±	-			
۱۰	+	±	+	-	+	+	+	+	-	-	±	+	+			
۱۱	-	+	-	-	-	+	-	+	-	+	-	-	-			
۱۲	±	±	+	-	+	±	-	+		+	±	+	+			
۱۳	±	±	+	-	+	-	-	-	-	±	-	+	-			
۱۴	-	+	+	±	-	-	±	+		±	-	+	±			
۱۵	+	-	+	-	±	+	+	-	-	-	±	+	+			

منبع: نگارنده گان

تولید شده، جمعیت شاغل، به عنوان برخوردار ترین منطقه شناخته شده است. در کل با توجه به اینکه پراکندگی شاخص ها در بعد اقتصادی در وضعیت منفی و خنثی بیشتر است که نشان دهنده برخورداری بسیار کم مناطق از امکانات و خدمات اقتصادی بوده است.

در جدول ۹ مشاهده می گردد که منطقه ۱۰ به عنوان برخوردار ترین و منطقه ۱۱ به عنوان محروم ترین منطقه شناخته شده است. منطقه ۱۰ با توجه به برخورداری بهتر به امکاناتی نظیر میزان مقید بودن به پرداخت عوارض شهرداری، اعتبارات هزینه ای، درصد تحقق بودجه ۹۸، درصد پروانه های غیر مسکونی، درصد پروانه های مسکونی، درصد سفر

جدول ۹ تعیین جایگاه مناطق از نظر وضعیت سه گانه شاخص های اقتصادی

منطقه	شاخص	۱-۴	۲-۴	۳-۴	۴-۴	۵-۴	۶-۴	۷-۴	۸-۴	۹-۴
		۱-۴	۲-۴	۳-۴	۴-۴	۵-۴	۶-۴	۷-۴	۸-۴	۹-۴
1	+	+	-	±	-	-	-	-	+	-
2	±	-	-	-	-	±	-	-	-	-
3	+	+	+	-	-	+	-	±	+	-
4	+	-	+	±	±	±	+	±	-	±
5	+	+	+	-	-	-	+	+	+	±
6	-	+	+	+	+	-	+	+	+	-
7	-	-	-	±	+	+	+	+	-	+
8	±	±	±	+	-	+	+	+	+	+
9	+	-	-	-	-	-	±	-	-	-
10	+	-	-	-	±	+	+	+	±	+
11	-	-	-	-	±	-	-	-	-	-
12	±	-	-	-	±	+	±	+	±	±
13	+	-	-	-	+	-	±	±	-	±
14	±	-	-	-	±	+	-	-	-	+
15	±	-	-	-	±	-	+	-	-	±

منبع: نگارنده گان

ترسیم و ترمیم خطوط راهنمایی، فضای پارک کردن در حاشیه خیابان های شهر، رستوران ها، به عنوان برخوردار ترین منطقه معرفی شده است. در کل با توجه به اینکه پراکندگی شاخص ها در بعد کالبدی در وضعیت منفی و خنثی بیشتر است که نشان دهنده برخورداری کمتر مناطق از امکانات و خدمات کالبدی بوده است.

در جدول ۱۰ مشاهده می گردد که منطقه ۵ به عنوان برخوردار ترین و منطقه ۲ به عنوان محروم ترین منطقه شناخته شده است. منطقه ۵ با توجه به برخورداری بهتر به امکاناتی نظیر ایستگاه های آتشنشانی، جایگاه CNG و بنزین، تقاطع های مجهز به تجهیزات ترافیکی، طول شبکه معابر، پارکینگ، گذرگاه غیر هم سطح، تندیس های موضوعی، پروژه های نورپردازی، محدوده و حریم، روشنایی پارک،

جدول ۱۰ تعیین جایگاه مناطق از نظر وضعیت سه گانه شاخص های کالبدی

منطقه	شاخص	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹	۱۰	۱۱	۱۲	۱۳	۱۴	۱۵	۱۶	۱۷	۱۸	۱۹
۱	+	-	+	-	+	-	+	+	+	+	+	-	-	-	+	-	±	-	+	±
۲	+	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	+	-	-
۳	+	-	+	-	+	-	+	+	+	±	+	+	+	-	+	+	-	-	±	+
۴	+	+	±	+	±	+	+	±	±	±	-	+	-	-	+	+	-	-	-	±
۵	+	+	+	+	+	+	±	+	+	+	-	+	±	±	+	+	-	+	±	+
۶	+	-	+	+	±	+	+	+	±	+	+	+	+	+	-	-	+	-	±	+
۷		+	±	+	+	-	+	-	-	-	±	-	-	-	-	-	-	-	-	-
۸	-	+	+	+	+	+	+	-	+	-	+	-	+	+	±	+	±	±	-	+
۹	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	±	-	+	+	-	-
۱۰	-	+	+	+	+	+	+	±	+	±	-	+	±	+	+	+	+	-	-	±
۱۱	+	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	+	+	+	+	-	-
۱۲	+	±	-	-	-	-	-	±	±	±	+	+	+	+	±	+	+	±	+	+
۱۳	-	-	-	±	-	-	+	±	±	±	-	-	-	-	+	+	+	-	-	-
۱۴	-	+	-	±	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	±	-	+	-	-	-
۱۵	-	-	-	±	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	±	+	-	+	-	-

منبع: نگارنده گان

الکترونیکی، به عنوان برخوردار ترین منطقه معرفی شده است. در کل با توجه به اینکه پراکندگی شاخص ها در بعد مدیریتی- سیاسی در وضعیت مثبت و خنثی بیشتر است که نشان دهنده برخورداری نسبتاً مطلوب مناطق از امکانات و مدیریتی- سیاسی بوده است.

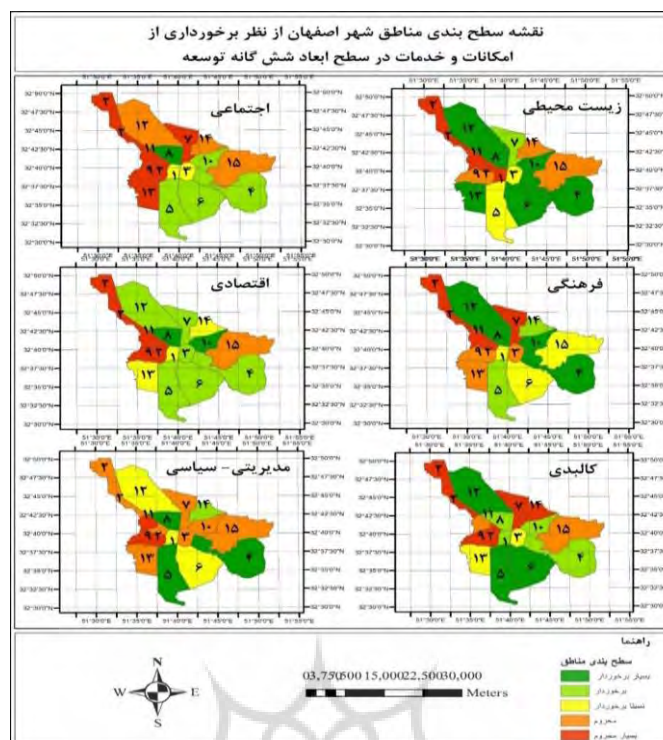
در جدول ۱۱ مشاهده می گردد که منطقه ۵ به عنوان برخوردار ترین منطقه و منطقه ۱۱ و ۹ به عنوان محروم ترین منطقه شناخته شده است. منطقه ۵ با توجه به برخورداری بهتر به امکاناتی نظیر خدمات الکترونیکی سایت شهرداری، برگزاری مراسمات شهرداری (جشن ها و...)، میزان اعتماد بین مردم و شهرداری، روش پرداخت عوارض به صورت

جدول ۱۱ تعیین جایگاه مناطق از نظر وضعیت سه گانه شاخص های مدیریتی- سیاسی

منطقه	شاخص	۱-۶	۲-۶	۳-۶	۴-۶
1	-	±	+	+	+
2	-	+	±	-	-
3	-	-	-	+	+
4	±	+	+	+	+
5	+	+	+	+	+
6	-	+	±	+	+
7	+	+	+	-	-
8	+	+	±	+	±
9	+	-	-	-	-
10	-	-	-	+	+
11	+	+	-	-	-
12	+	+	-	±	±
13	-	-	-	+	+
14	-	-	±	±	±
15	+	-	-	±	-

منبع: نگارنده گان

در کل شکل ۴ نشان دهنده این است که با توجه به وضعیت مناطق ۱۵ گانه در زمینه خدمات زیست محیطی، باید مناطق ۱، ۲، ۱۱، ۱۴ و ۱۵؛ در زمینه خدمات اجتماعی، باید مناطق ۷، ۱۱، ۱۳، ۹، ۲، ۱۲، ۱۴ و ۱۵؛ در زمینه خدمات فرهنگی، باید مناطق ۷، ۱۴ و ۱۵؛ در زمینه خدمات اقتصادی، باید مناطق ۲، ۱۱، ۹، ۳، ۱۳؛ در زمینه خدمات کالبدی، باید مناطق ۲، ۱۱، ۹ و ۱۵؛ در زمینه خدمات مدیریتی- سیاسی، باید مناطق ۷، ۲، ۱۱، ۹، ۳، ۱۳، ۱۵ و ۱۰ در اولویت برنامه ریزی قرار گیرند.

شکل ۴ سطح بندی مناطق پانزده گانه اصفهان از نظر ابعاد شش گانه توسعه اجتماعی- فرهنگی؛ باز ترسیم: نگارنده گان

است. همانطور که در جدول ۱۱ مشاهده می‌شود، منطقه ۸ با کسب ۱۲۴ امتیاز در رتبه اول و منطقه ۱۱ با کسب ۱ امتیاز در رتبه آخر قرار گرفته است. با توجه به اینکه بین منطقه اول تا آخر ۱۲۳ امتیاز اختلاف وجود دارد، نشان دهند این است که بین مناطق شهر اصفهان از لحاظ برخورداری از امکانات و خدمات اختلاف زیادی وجود دارد.

۴،۴ رتبه بندی مناطق شهر اصفهان و ارائه راهکار جهت برنامه ریزی به منظور توسعه اجتماعی- فرهنگی

با توجه به امتیازات کسب شده توسط هر منطقه، در این قسمت مناطق به نسبت میزان برخورداری از امکانات و خدمات اجتماعی - فرهنگی رتبه بندی می‌شوند. که در ادامه در جدول ۱۲ قابل مشاهده

جدول ۱۲ امتیاز نهایی و رتبه بندی مناطق

رتبه	جمع امتیازات	امتیاز منفی	تعداد منفی	امتیازات خنثی	تعداد خنثی	امتیاز مثبت	تعداد مثبت	منطقه
7	70	27	30	22	11	75	25	1
11	6	44	46	20	10	30	10	2
6	80	26	28	16	8	90	30	3
3	116	15	18	38	19	93	31	4
3	116	17	21	16	8	117	39	5
5	112	18	22	34	17	96	32	6
10	44	35	36	22	11	57	19	7
1	124	12	12	40	20	96	32	8
12	17	41	44	22	11	36	12	9
2	123	15	16	24	12	114	38	10
13	1	48	50	4	2	45	15	11
4	113	14	16	46	23	81	27	12
8	62	29	32	34	17	57	19	13
9	46	33	35	28	14	51	17	14
9	46	34	34	26	13	54	18	15

منبع: نگارنده گان

بسیار برخوردار و ۶/۶۷ درصد مناطق در سطح برخوردار، ۱۳/۳۳ درصد مناطق در سطح نسبتا برخوردار و در سطوح محروم و بسیار محروم هر کدام به صورت جداگانه با کسب ۲۰ درصد قرار گرفته اند.

همانطور که در جدول ۱۳ مشاهده می‌نمایید، مناطق پانزده گانه شهر اصفهان برحسب برخورداری از امکانات و خدمات اجتماعی- فرهنگی در پنج سطح (بسیار برخوردار، برخوردار، نسبتا برخوردار، محروم و بسیار محروم) دسته بندی شده اند از بین ۱۵ منطقه مورد مطالعه ۴۰ درصد مناطق در سطح

جدول ۱۳ سطح بندی مناطق شهر اصفهان از لحاظ برخورداری از امکانات و خدمات اجتماعی- فرهنگی

سطح برخورداری	فروانی	منطقه	تعداد	درصد
بسیار برخوردار	$99/4 < Fi \leq 124$	۵، ۶، ۴، ۱۲، ۱۰، ۸	۶	۴۰
برخوردار	$74/8 < Fi \leq 99/3$	۳	۱	۶/۶۷
نسبتا برخوردار	$50/2 < Fi \leq 74/7$	۱، ۱۳	۲	۱۳/۳۳
محروم	$25/6 < Fi \leq 50/1$	۷، ۱۴، ۱۵	۳	۲۰
بسیار محروم	$1 < Fi \leq 25/5$	۹، ۲، ۱۱	۳	۲۰

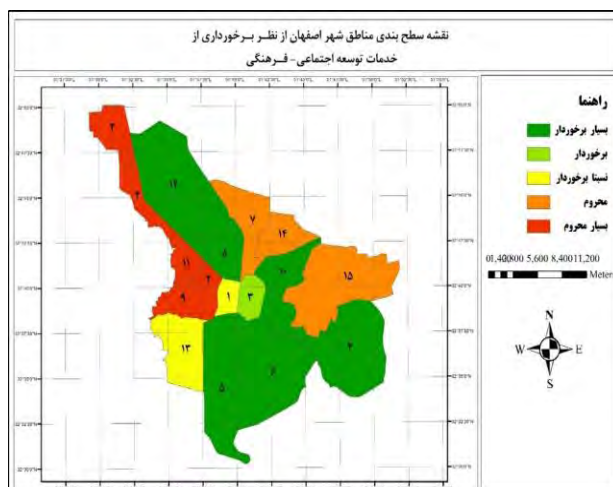
منبع: نگارنده گان

اصفهان از لحاظ برخورداری از امکانات و خدمات توسعه ی اجتماعی - فرهنگی، مسئولان و متولیان مربوط به برنامه ریزی توسعه شهری با در نظر گرفتن این مسئله که مناطق، ۷، ۱۴، ۱۵، ۲، ۹ و ۱۱ در سطوح محروم و بسیار محروم قرار گرفته اند باید در زمان برنامه ریزی و اولویت دهی برای توسعه و اختصاص منابع و امکانات این مناطق را در اولویت اول، مناطق ۱۳ و ۱ را در اولویت دوم و مناطق ۳، ۴،

براساس شکل ۵ مناطق شهر اصفهان از لحاظ برخورداری از امکانات و خدمات اجتماعی - فرهنگی سطح بندی شده اند. همانطور که قابل توجه است در سطح بسیار برخوردار مناطق ۸، ۵، ۶، ۴، ۱۰ و ۱۲، در سطح برخوردار منطقه ۳، در سطح نسبتا برخوردار مناطق ۱۳ و ۱، در سطح محروم مناطق ۷، ۱۴ و ۱۵ و در سطح بسیار محروم مناطق ۲، ۹ و ۱۱ قرار دارد. بر اساس سطوح برخورداری مناطق شهر

برخورداری از امکانات و خدمات اجتماعی - فرهنگی در شهر اصفهان رسید.

۱۲، ۵، ۶، ۸ و ۱۰ را در اولویت سوم قرار دهند؛ تا به توازن مناسب در بین مناطق شهری از لحاظ

شکل ۵ سطح بندی مناطق اصفهان، بازترسیم: نگارنده گان

۵ جمع‌بندی و نتیجه‌گیری

نهایی ۰/۰۸۱۳، ارائه خدمات مشاوره ای با وزن نهایی ۰/۰۸۰۸، ساختار قیمت گذاری زمین و مسکن با وزن نهایی ۰/۰۸۱۴، تهیه نقشه جامع خطر با وزن نهایی ۰/۰۸۰۶، اعتماد شهروندان به مسئولین با وزن نهایی ۰/۰۸۰۵، کمترین وزن نهایی را در بین شاخص های ابعاد (زیست محیطی، اجتماعی، فرهنگی، اقتصادس، کالبدی و مدیریتی-سیاسی) دارند. که بیانگر این است که شهر اصفهان در زمینه شاخص های نام برده شده ضعیف عمل کرده است بنابراین به منظور رسیدن به توسعه اجتماعی - فرهنگی باید ضمن تقویت دیگر شاخص ها در شهر اصفهان مسئولین و برنامه ریزان طرح های توسعه شهری شاخص های نام برده شده در اولویت برنامه ریزی و طراحی شهری قرار دهند و در نتایج حاصل از تکنیک بهترین و بدترین، معیار اجتماعی با وزن ۰/۴۰۰۰ در رتبه اول، معیار مدیریتی-سیاسی با وزن ۰/۲۲۲۲ در رتبه دوم، معیار زیست محیطی با وزن ۰/۱۴۸۱ در رتبه سوم، معیار کالبدی با وزن ۰/۱۱۱۱ در رتبه چهارم، معیار فرهنگی با وزن ۰/۰۷۴۱ در رتبه پنجم و معیار اقتصادی با وزن ۰/۰۴۴۴ در رتبه آخر قرار گرفته است. که نشان دهنده این است برنامه ریزان و طراحان شهری علاوه بر اولویت قرار دادن معیار های

پیدایش شهر ها پس از انقلاب کشاورزی به عنوان دومین انقلاب بزرگ در فرهنگ انسان ها شناخته می شود. با توجه به ظهور شهر های متعدد جدید و توسعه شهر های کهن، میزان شهر نشینی در سراسر جهان افزایش چشمگیری یافته است. این افزایش جمعیت شهری در بسیاری از موارد بدون برنامه ریزی مناسب صورت گرفته است که به دنبال این رشد بدون برنامه ریزی شده سبب بروز مشکلات و مسائل متعددی در شهر ها گردیده شده است. از این گذشته بسیاری از شهر ها توان انطباق امکانات و خدمات شهری با میزان جمعیت موجود در شهر را ندارد و سبب بروز نوعی توسعه نامتوازن در شهر ها می گردد. از این رو متخصصان و برنامه ریزان شهری در دوره های زمانی مختلف بررسی میزان توسعه شهر ها را یکی از مهم ترین عوامل جهت ساماندهی اوضاع شهر ها و ایجاد پایداری می دانند. لذا در پژوهش حاضر با بررسی مولفه های توسعه در شهر اصفهان بر اساس نتایج حاصل از تکنیک سوارا نشان می دهد که شاخص های گزینه های مختلف به عنوان جایگزین مواد شیمیایی با وزن نهایی ۰/۱۵۴۷، درس پذیری از تجارب دیگر جوامع با وزن

بهره گرفتن از دیدگاهی چند جانبه و سیستمی نسبت به مسائل و مشکلات اجتماعی- فرهنگی، همچنین به کارگیر شاخص ها و زیر شاخص هایی که از ابعاد مهم توسعه پایدار و سرزندگی شهری است. با توجه به اینکه در زمینه توسعه اجتماعی- فرهنگی شهر اصفهان به عنوان یک شهر با پتانسیل بالای توسعه یافتن در زمینه اجتماعی- فرهنگی است. لذا در این پژوهش تلاش شده با رفع موانع بر سر راه توسعه اجتماعی- فرهنگی، سطح عدالت اجتماعی، سرزندگی، تعاملات اجتماعی و... در شهر بالا رود. لازم به ذکر است که شاخص های مورد استفاده پژوهش حاضر در دیگر مطالعات پیشین توسعه اجتماعی- فرهنگی استفاده نشده است.

۶ پیشنهادات

در راستای موضوع و اهداف پژوهش در جدول ۱۴ به ارائه پیشنهادات در چهار بازه زمانی (ضربتی، کوتاه مدت، میان مدت، بلند مدت) و بازه مکانی (مناطق ۱۵ گانه) پرداخته شده است. در ادامه به آنها پرداخته خواهد شد:

اقتصادی باید زمینه را برای رشد و پرورش شهر در دیگر معیار های مورد بحث (فرهنگی، کالبدی، زیست محیطی، مدیریتی-سیاسی و اجتماعی) فراهم آورند. همچنین با بررسی وزن معیار ها و زیر معیار ها نسبت به مناطق ۱۵ گانه در تکنیک ANP مشخص شد که بین مناطق شهر اصفهان از نظر توسعه اجتماعی- فرهنگی تعادل وجود ندارد و مناطق ۱۵، ۱۴، ۱۳، ۱۱، ۷، ۲ و ۹ نسبت به سایر مناطق از توسعه کمتری برخوردار هستند و مسئولین امر در روند تهیه و اجرای برنامه ها و طرح های شهری باید مناطق نام برده را در اولویت برنامه ریزی قرار دهند. با استفاده از تکنیک اسکالوگرام به این نتیجه دست یافت که مناطق شهر اصفهان از نظر برخورداری از امکانات و خدمات اجتماعی- فرهنگی دارای تعادل نیستند و برخی از این مناطق مانند مناطق ۷، ۱۴، ۱۵، ۲، ۹ و ۱۱ در سطوح محروم و بسیار محروم قرار گرفته اند. لذا جهت ایجاد تعادل در بین مناطق شهر اصفهان باید این مناطق در اولویت برنامه ریزی قرار گیرند.

وجه تمایز پژوهش حاضر با دیگر مطالعات صورت گرفته در زمینه توسعه اجتماعی- فرهنگی

جدول ۱۴ پیشنهادات با اولویت زمانی و مکانی

پیشنهاد	برنامه اقدام	منطقه قابل اجرا	مدت زمان اجرا
ساماندهی حمل و نقل عمومی و الگو های ترافیک شهری	ایجاد مسیر های ویژه و با امکانات مناسب جهت حمایت از پیاده مداری و دوچرخه سواری در سطح شهر، در اطراف مادی ها و رود خانه زاینده رود جهت هموار سازی آن ها برای ساخت پیاده راه	۱، ۳، ۴، ۵، ۶، ۹، ۱۳	میان مدت
افزایش کیفیت محیط زیست	انجام اقدامات مناسب توسط شهرداری های در رفع آبگرفتگی معابر	در مناطق ۱، ۳، ۵، ۹، ۱۱ و ۱۵	ضربتی
	ارتقای نظافت و پاکیزگی محلات شهر جهت افزایش کیفیت محیط زندگی	در مناطق ۲، ۷، ۱۱ و ۱۴	ضربتی
	حفظ و احیای زیستگاه های جانوری و گیاهی موجود در سطح و پیرامون شهر اصفهان در تالاب گاو خونی و در حاشیه رودخانه نظیر مناطق	۱، ۳، ۹، ۱۳، ۵، ۶، ۴ و حومه شهر	میان مدت
تدوین و اجرای طرح های مسکن گسترده	ساخت مسکن های مناسب و ارزان برای قشر فقیر جامعه برای جلوگیری از حاشیه نشینی و زاغه نشینی در شهر	۶ و ۱۰	میان مدت

		اصفهان، در مکان های حاشیه نشینی نظیر حصه، کوله پارچه، مفت آباد و...	
میان مدت	حومه شهر اصفهان	ساخت مساکن گسترده و مناسب با توجه به نیاز های روز جامعه و حمایت از قشر جوانان و افرادی که صاحب خانه نیستند در حومه های شهری و ساماندهی حومه ها؛	
میان مدت	۱۰، ۸، ۴، ۱۲، ۵، ۶	آماده سازی مردم برای اشتغال در فعالیت های جدید و مورد نیاز شهر فعالیت هایی مثل: استار تاپ ها و...، از طریق فروشگاه های اینترنتی و بازار یابی اینترنتی	افزایش رشد و رونق اقتصادی
کوتاه مدت	۱۰، ۴، ۱۲ و حومه اصفهان؛	حمایت و ارائه تسهیلات مناسب به فعالیت های صنعتی و خدمات موجود در سطح شهر و پیرامون شهر در مناطق صنعتی	
کوتاه مدت	خطوط ۱، ۲ و ۳ مترو؛	طراحی ایستگاه های مترو با استفاده از فرهنگ و هنر های موجود در شهر اصفهان،	طراحی خلاقانه (مبلمان و سطوح شهری) جهت زیبا سازی شهر
بلند مدت	۲، ۴ و ۷؛	توجه به ظاهر شهر و نما های ساختمانی (چیدمان، نظم و زیبایی)	
بلند مدت	۱، ۷، ۱۱، ۱۳ و ۱۴؛	افزایش انگیزه شهروندان به منظور افزایش میزان تمایل به شرکت در اجرای برنامه های شهرداری	
میان مدت	۷، ۸، ۹، ۱۰، ۱۳، ۱۴ و ۱۵؛	افزایش درصد تحقق بودجه شهرداری	
میان مدت	۷، ۹ و ۱۱؛	افزایش میزان اعتماد بین مردم و مسئولین شهرداری	بالا بردن سطح تعاملات مردم و مسئولین
کوتاه مدت	در مناطق ۶، ۷ و ۱۱؛	شفاف سازی فعالیت های انجام شده با استفاده از عوارض گرفته شده به منظور افزایش مقید بودن مردم برای پرداخت عوارض شهرداری	
ضربتی	در تمام مناطق و ادارات شهر	فراهم سازی زمینه های انتقاد از فعالیت های مسئولین و متولیان	
ضربتی	تمام مناطق شهر اصفهان؛	فراهم آوری امکان بازگشت به معیشت بعد از بحران	افزایش تاب آوری در شهر اصفهان
کوتاه مدت	۷، ۸، ۹، ۱۰، ۱۳، ۱۴ و ۱۵؛	ساماندهی پراکنش ایستگاه های آتشنشانی در مناطق	
ضربتی	در مناطق ۲، ۱۰ و ۱۵؛	رفع عوامل نارضایتی شهروندان از خدمات اینترنتی	ساماندهی زیر ساخت ها اینترنتی و الکترونیکی شهر
کوتاه مدت	۱، ۲، ۳، ۶، ۷، ۹، ۱۰، ۱۳، ۱۴ و ۱۵؛	افزایش خدمات الکترونیکی در سایت شهردای مانند روش پرداخت عوارض به صورت الکترونیکی و...	

منابع

- Azkia, M., Zanjani. H. A., Seyed Mirzaei, M., Berghamadi, H., (2013), surveying the level of social development in Tehran, Iranian Journal of Social Development Studies, 6th year, 4, 7-21, (In Persian).
- Alian, M., Sarai Mohammad, H., Khavorian, A. R., Ghafoorzadeh, M., (2016), evaluation of urban sustainability levels using fuzzy logic in geographic information system (case example: Yazd city), Islamic Azad University, Ahar Branch, Space Scientific-Research Quarterly Geographical, 17th year, No. 58, pp. 263-243, (In Persian).
- Asef, H., Amiri, M., Farhangi, A. A., Soltani Far, M. (2016), Investigating the role of mass media in reducing cultural development barriers with a managerial approach, Culture in Islamic University 25, 7, 4, 425-446. (In Persian).
- Abdulahi, A.A., Sharfi H., Soleimani Doman, M., (2018), Assessing the desirability of walking routes based on the qualitative components of walking (case study: Kerman City Business Center), Scientific-Research Journal of Geography and Planning, 23, 67, pp. 221-197, (In Persian).
- Amanpour, S., Shanbepour, F., (2021), Finding the potential of CNG fuel stations in Ahvaz using decision-making models and geographic information system, Geographical Sciences (Applied Geography), 17, 34, pp. 132-150, (In Persian).
- Bannister, E. W., Venkatapuram, S., (2020), Grounding the right to live in the community (CRPD Article 19) in the capabilities approach to social justice, International Journal of Law and Psychiatry, PP.1-8.
- <https://doi.org/10.1016/j.ijlp.2020.101551>
- Chezgi, J., Jahanbakhshi, F., (2022), Determining flood-prone areas using a multi-criteria decision-making model in Bagheran region of Birjand, Geography and Environmental Hazards, 11, 42, pp. 23-39. (In Persian).
- [10.22067/GEOEH.2021.72600.1109](https://doi.org/10.22067/GEOEH.2021.72600.1109)
- Chen, L., Fang, K., Wang, X., Zhang, W., Zhu, G., Zhang, Z., Furuya, N., (2023), The spatial feature and use pattern of external space in Chongqing traditional urban settlement, Journal of Asian Architecture and Building Engineering, 22:1, pp. 125-138.
- <https://doi.org/10.1080/13467581.2021.2024435>
- Detailed plan of Isfahan city, 2013, (In Persian).
- Dhar, B. K., Sarkar, S. M., Ayittey, F. K., (2021), Impact of social responsibility disclosure between implementation of green accounting and sustainable development: A study on

- heavily polluting companies in Bangladesh, Corporate Social Responsibility and Environmental Management, pp.1-8.
<https://doi.org/10.1002/csr.2174>
- Dolatkhah Ajirlu, Q., Mirsardo, T., Adhami A., (2021), Sociological explanation of development obstacles with an emphasis on socio-cultural development (case study: Beile Savar city), Sociological Researches, 15th year, 4th issue, pp. 25-49. (In Persian).
- El Wali, M., Rahimpour Golroudbary, S., Kraslawski, A., (2021), Circular economy for phosphorus supply chain and its impact on social sustainable development goals, Science of the Total Environment, pp. 1-14.
<https://doi.org/10.1016/j.scitotenv.2021.146060>
- Fazel, S., Taghvaei, M., Mahmoudzadeh, A., (2016), Urban seismic vulnerability zoning using the ANP model, a case study: Najaf Abad city, Journal of crisis management, 6, 1, 11, 132 -121, (In Persian).
- Ghobaei Sough, M., Masaedi, A., (2013), Wheat drought monitoring using generalized scalogram model in Mashhad and Shiraz synoptic stations, Iran Irrigation and Drainage Journal, 1, 7, pp. 23-35, (In Persian).
- Gabitov, T., Kurmanalieva, A., Moldagaliyev, B., Zatov, K., Kilybayeva, Sh., (2014), Sustainable development as a priority of contemporary cultural policy, Procedia - Social and Behavioral Sciences 140, 691-694.
<https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2014.04.496>
- Ghazanfarpour, H., Sadaqat Kish, M., Soleimani Doman, M., Afzali Naniz, M., (2018), Measuring the vitality and night life of Naqsh Jahan Square in Isfahan with persistence on the security of urban sustainability, Shahr Padaydar Quarterly, Volume 2, Number 2, pp. 87-106. (In Persian).
[10.22034/JSC.2019.187838.1023](https://doi.org/10.22034/JSC.2019.187838.1023)
- Ghoodousi, M., (2019), The position of the principle of sustainable development in international law regarding climate change, International Journal of Nations Research, Volume 5, Number 52, pp. 79-100. (In Persian).
- Govindan, K., Shaw, M., Majumdar, A., (2021), Social sustainability tensions in multi-tier supply chain: A systematic literature review towards conceptual framework development, Journal of Cleaner Production, pp. 1-22.
<https://doi.org/10.1016/j.jclepro.2020.123075>
- Hedayatnejad Kashi, M., Hadiani, Z., Hajinejad, A., Asgari, A., (2018), Interdisciplinary Conceptual Urban Vitality: (Analysis of Principles, Dimensions and Indicators), Urban Studies and Functions, 6th year, 20. 107- 75, (In Persian).
[10.22080/SHAHR.2019.15754.1723](https://doi.org/10.22080/SHAHR.2019.15754.1723)

- Jalaladdini, S., Oktay, D., (2011), Urban Public Spaces and Vitality: A Socio-Spatial Analysis in the Streets of Cypriot Towns, Asia Pacific International Conference on Environment-Behaviour Studies, Salamis Bay Conti Resort Hotel, Famagusta, North Cyprus, pp.664-674.
DOI:[10.1016/j.sbspro.2012.02.135](https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2012.02.135)
- Jiang, Y., Chen, Z., Sun, P., (2022), Urban Shrinkage and Urban Vitality Correlation Research in the Three Northeastern Provinces of China, Int. J. Environ. Res. Public Health, 19, 10650, pp. 1-22.
<https://doi.org/10.3390/ijerph191710650>
- Kamyabi, S., Dost Mohammadi, M., Shafaian, Ashraf., Pahlavani, A., (2016), Spatial balance analysis and ranking of economic and social services using the scalogram model and OSD characteristic coefficient (case study: Semnan province), Spatial Research, 2, 66-80, (In Persian).
- Kobagani, M. H., Shahbandarzadeh, H., (2018), Quantitative and qualitative analysis of supplier selection criteria in the resilience supply chain using multi-criteria decision-making techniques, Business Research Quarterly, 90, 115-140. (In Persian).
- Khoshandam, M., Salvatian, M., (2018), Explanation of the effective factors in enhancing citizens' sense of vitality in cultural buildings (case study: Rasht city), Architecture, third year, number 14, 1-11, (In Persian).
- Khorasanizadeh, F., Saberi, H., Momeni, M., Mousavi, M. N., (2019), structural explanation of factors affecting vitality in the public spaces of Isfahan city from the perspective of citizens and tourists, Geography and Planning, year 24, 72, 151-181, (In Persian). [10.22034/gp.2020.10852](https://doi.org/10.22034/gp.2020.10852)
- Khani Ghiathovand, h. M., Mohammad Aliha, M., (2019), Identifying and prioritizing macro indicators of innovation governance, Strategic Management Studies, 43, pp. 113-138. (In Persian).
- Kateb, Gh., (2019), Designing a model to evaluate contractors in the outsourcing of municipal construction projects (Study case: Tehra Region 3 Municipality), Elite Engineering Science Magazine, 5, 1, pp. 51-67, (In Persian).
- Krupiy, T., (Tanya), (2020), A vulnerability analysis: Theorising the impact of artificial intelligence decision-making processes on individuals, society and human diversity from a social justice perspective, computer law & security review, PP.1-25. DOI:[10.1016/j.clsr.2020.105429](https://doi.org/10.1016/j.clsr.2020.105429)
- Liu, G., T. Brown, M., Casazza, M., (2017), Enhancing the Sustainability Narrative through a Deeper Understanding of Sustainable Development Indicators, Sustainability, pp.1-19.

- <https://doi.org/10.3390/su9061078>
- Liu, D., Shi, Y., (2022), The Influence Mechanism of Urban Spatial Structure on Urban Vitality Based on Geographic Big Data: A Case Study in Downtown Shanghai, Buildings, 12, 569, pp. 1-24.
- <https://doi.org/10.3390/buildings12050569>
- Lee, J., Babcock, J., Pham, T. S., Bui, T. H., Kang, M., (2023), Smart city as a social transition towards inclusive development through technology: a tale of four smart cities, International Journal of Urban Sciences, 27:sup1, pp.75-100.
- <https://doi.org/10.1080/12265934.2022.2074076>
- Mohammadi Ostad Kalaye, A., Khorasani, M. A., Pahlavanzadeh, H., (2016), analysis and assessment of the effects of resettlement on the viability of rural communities (a case study of flooded villages in the east of Golestan province), Housing and Environment, No. 160, pp. 70- 59, (In Persian).
- Melanuri Shamsi, M., Melanuri Shamsi, M., Ganjaian, H., (2016), Choosing the optimal location for building a sports complex using the ANP model (case study: central part of Yazd), 8, 5, 777-795, (In Persian).
- <https://doi.org/10.22059/jsm.2016.60247>
- M Klopp, J., L Petretta, D., (2017), The urban sustainable development goal: Indicators, complexity and the politics of measuring cities, Cities, pp.92-97.
- <https://doi.org/10.1016/j.cities.2016.12.019>
- Moslinejad, A., Mohd, Kh., Kashmiri, H., (2017), evaluation of the effect of physical elements of architecture on improving the vitality of citizens in urban streets, case study: Afif Abad Street, Shiraz, Armanshahr Architecture and Urbanization, No. 25, pp. 177-188, (In Persian).
- Mir, S., Malekian, N., Torbati, S., Mir, O., (2019), Investigating the causes of cultural underdevelopment in the country, News Science Quarterly, Year 9, Number 33, pp. 171-196. (In Persian).
- Montalto, V., Moura, C. J. T., Langedijk, S., Saisana, M., (2019), Culture counts: An empirical approach to measure the cultural and creative vitality of European cities, Cities 89, 167- 185.
- <https://doi.org/10.1016/j.cities.2019.01.014>
- McWhirter, E. H., McWha-Hermann, I., (2020), Social justice and career development: Progress, problems, and possibilities, Journal of Vocational Behavior 126, pp1-17.
- <https://doi.org/10.1016/j.jvb.2020.103492>
- Minoia, P., Jokela, S., (2022) Platform-mediated tourism: social justice and urban governance before and

- during Covid-19, *Journal of Sustainable Tourism*, 30:5, 951-965.
<https://doi.org/10.1080/09666958.2.2021.1922426>
- Masoumi Jantalou, M., Jafarinia, G. R., Pasalarzadeh, H., (2022), Investigating socio-cultural factors affecting the process of sustainable development in industrial cities, the case of Asalouye city, *Scientific Journal of Urban Planning and Research*, Volume 13, Number 48, pp. 137-152. (In Persian).
[10.30495/JUPM.2022.4171](https://doi.org/10.30495/JUPM.2022.4171)
- Nekoi, Sh., Chitsaz, M. A., Hijazi, N., (2018), social justice and economic and social factors affecting the sustainable development of Torbat Jam city, *Journal of Social Development Studies of Iran*, 11th year, 3, 23-35. (In Persian).
- Naderian, Z., Rahmani, H., Bammad, A., (2018), characteristics that increase the sense of vitality in Qasr al-Dasht neighborhood of Shiraz, extracted from the thesis on the design of a neighborhood gathering center with the approach of increasing the sense of vitality in Qasr al-Dasht neighborhood of Shiraz, *Architecture*, year Second, No. 9, pp. 1-8, (In Persian).
- Orejon-Sanchez, R. D., Crespo-Garcia, D., Andres-Diaz, J. R., Gago-Calderon, A., (2022), Smart cities' development in Spain: A comparison of technical and social indicators with reference to European cities, *Sustainable Cities and Society*, 81, 103828, 1-21.
<https://doi.org/10.1016/j.scs.2022.103828>
- Omidi, R., (2017), Analysis of Iran's civil and development programs from the perspective of social planning components, *Planning and Budget Scientific Research Quarterly*, 17th year, Samare 4, pp. 97-114, (In Persian).
- Pour Ahmad, A., Hataminejad, H., Ziyari, K., Faraji Sobkbar, H. A., Vafai, A., (2013), survey and evaluation of urban land use from the perspective of social justice (case study: Kashan), *Amash Sarameen*, 6th, 2, 179-208, (In Persian).
[10.22059/JTCP.2014.53203](https://doi.org/10.22059/JTCP.2014.53203)
- Slimane, M., (2012), International Conference on Leadership, Technology and Innovation Management Role and relationship between leadership and sustainable development to release social, human, and cultural dimension, *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, pp.92 - 99. DOI:[10.1016/j.sbspro.2012.04.013](https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2012.04.013)
- Salehi Amiri, R., Azizabadi Farahani, F., Baba Shams, A., (2018), Identifying the dimensions and components of cultural development in the National Library of Iran, *Social Studies and Research in Iran*, Volume 8, pp. 513-531, (In Persian).
[10.22059/JISR.2019.264839.736](https://doi.org/10.22059/JISR.2019.264839.736)

- Shul, A., Hakimi, E. (2018), Identifying and leveling the causes of construction project delays (case study: Sirjan city), Quarterly Scientific Journal of Urban Economics and Management, 7, 3, 27, 87-109. (In Persian).
- Sadeghi Darvazdeh, R., Salehi Sedkiani, J., Makundi, Sh., Mansouri Somgolu, F., (2019), Applying BWM technique in evaluating factors influencing the attraction of foreign investment in technology transfer projects, Management Development Quarterly Human resources and support, pp. 78-103. (In Persian).
- Sadeghi Roush, M. H., (2019) Analysis of the development levels of desertification functions in the cities of Yazd province using the scalogram model, Sustainability, Development and Environment, 1, 1, 15-28, (In Persian).
- Saeedi Mehdi, Khairuddin Reza, Behza Far Mostafa, (2019), Explanation of the factors affecting the vitality of the public space of a case study: Valiasr intersection in Tehran, Shahr Padaydar Quarterly, Volume 3, Number 2, pp. 105-123. (In Persian). [10.22034/JSC.2020.234241.1252](https://doi.org/10.22034/JSC.2020.234241.1252)
- Satyal, P., Corbera, E., Dawson, N., Dhungana, H., Maskey, G., (2020), Justice-related impacts and social differentiation dynamics in Nepal's REDD + projects, Forest Policy and Economics, pp. 1-11.
<https://doi.org/10.1016/j.forpol.2020.102203>
- Shi, J., Miao, W., Si, H., Liu, T., (2021), Urban Vitality Evaluation and Spatial Correlation Research: A Case Study from Shanghai, China, Land, 10, 1195, pp. 1- 15.
DOI:[10.3390/land10111195](https://doi.org/10.3390/land10111195)
- Sardar Zahi, F., Miri, G. R., (2021), factor analysis of social factors effective in sustainable development (case study of Chabahar city), Socio-Cultural Development Studies Quarterly, 10th Volume, No. 1, pp. 44-82. (In Persian).
- Salehi Nudez, A., Ya'coubi, N. M., Kikha, A., (2021), assessment and validation of the community-based crisis management model based on the Swara technique (case study: Kerman province), Quarterly Journal of Geography and Urban-Regional Planning, 11, 40, pp. 237-280, (In Persian). [10.22111/GAJ.2021.6563](https://doi.org/10.22111/GAJ.2021.6563)
- Sarvari, A. A., Daneshwar Khaki, M., Sabohi Saboni, M., Salari, M. (2022), Factors affecting rural development with an emphasis on the formation of an agricultural cluster (case study: Gonabad city, Khorasan Razavi province), Village and Development, 25, 97, pp. 161-192, (In Persian).
[10.30490/RVT.2021.352871.1305](https://doi.org/10.30490/RVT.2021.352871.1305)
- Tyler, T. R., Smith, H. J., (1995), SOCIAL JUSTICE AND SOCIAL MOVEMENTS, INSTITUTE OF INDUSTRIAL RELATIONS WORKING PAPER, NO. 61, pp.1- 86.

- Taghvaei, M., Bashaq, M. R., (2012), an analysis of agricultural development indicators and stratification of Khuzestan province using the scalogram analysis method, Agricultural Economics Research, 4, 2, pp. 137-154, (In Persian).
- Taghvaei, M., Guderzi, M., (2015), formulation and prioritization of medical tourism development strategies (case study: Shiraz metropolis), Urban Planning Research Journal, 7, 24, pp. 1-22, (In Persian).
- Taghvaei, M., Kyomurthi, H., (2016), the application of techniques in urban and regional planning, Negar Khane Publications, pp. 1-289, (In Persian).
- Taghvaei, M., Pak Fitrat, A. R., Zarrabi, A., (2017), evaluation of the status and development of urban green spaces in Shiraz in line with sustainable development using the base standard approach, Regional Planning Quarterly, year 8, serial number 29, pp. 160-160 141. (In Persian).
- Tai, H., Shabiri, M., Hatami, J., Larijani, M., (2018), Designing a model of sustainable schools in line with the development of sustainable cities based on the network analysis process (ANP), Journal of Environmental Education and Sustainable Development, 8, 2, 136-121, (In Persian). [10.30473/EE.2020.6567](https://doi.org/10.30473/EE.2020.6567)
- Taghvaei, M., Shafiei, M., (2022), analysis of indicators and explanation of strategies for the realization of Hoshmad Shazi Shahri (case study: Isfahan city, Spatial Planning Quarterly, 12, 1, 44, 51-80. (In Persian). [10.22108/SPPL.2022.131222.1621](https://doi.org/10.22108/SPPL.2022.131222.1621)
- Taghvaei, M., Pour Bagheri, A. R., Shafiei, M., (2022), analysis of indicators affecting the realization of a creative city, case study: Shiraz City, Urban Structure and Work Studies, Volume 9, Number 31, 171-178. (In Persian). [10.22080/USFS.2022.22764.2215](https://doi.org/10.22080/USFS.2022.22764.2215)
- Taghvaei, M., Janalipour, Sh., Shafiei, M., (2022), Development of creative tourism with emphasis on tourism attributes (case study: Isfahan city), Scientific Journal of Geography and Planning, year 26, 79, 113-93. (In Persian). <https://doi.org/10.22034/gp.2022.38829.2584>
- Weiweia, Caoli, (2011), The research about sustainable development based on cultural root: take the ECOAL Yuan conceptual planning of Juewei Taiyuan as an example, Procedia Engineering 21, pp. 721 - 728. <https://doi.org/10.1016/j.pro-eng.2011.11.2070>
- Wang, Y., Shaw, D., (2018), The complexity of high-density neighbourhood development in China: Intensification, deregulation and social sustainability challenges, Sustainable Cities and Society, pp. 578-586. <https://doi.org/10.1016/j.scs.2018.08.024>

Xiao, W., Mills, J., Guidi, G., Rodríguez-Gonzálvez, P., Gonizzi, B. S., González-Aguilera, D., (2018), Geoinformatics for the conservation and promotion of cultural heritage in support of the UN Sustainable Development Goals, ISPRS Journal of Photogrammetry and Remote Sensing, pp.389-406.

<https://doi.org/10.1016/j.isprsjprs.2018.01.001>

Yasri, M., Fakuhi, N., Salehi Amiri, R., (2017), presentation of the cultural development management model of

Tehran metropolis, Iran Journal of Social Development Studies, 10th year, 4th issue, pp. 51-62. (In Persian).

Zhang, Zh., Zhang, Y., He, T., Xiao, R., (2022), Urban Vitality and its Influencing Factors: Comparative Analysis Based on Taxi Trajectory Data, IEEE JOURNAL OF SELECTED TOPICS IN APPLIED EARTH OBSERVATIONS AND REMOTE SENSING, VOL. 15, pp.5102-514. DOI: [10.1109/JSTARS.2022.3183176](https://doi.org/10.1109/JSTARS.2022.3183176)

